

Postsynodale apostolische Exhortatie

Ecclesia in Oceania

aan de bisschoppen, aan de priesters en diakens, aan de godgewijden en aan alle gelovige leken over

Jezus Christus en de volkeren van Oceanië: zijn Weg volgen, zijn Waarheid verkondigen, zijn Leven leiden

Inleiding

1. Bij de aanvang van het derde millennium brengt de Kerk in Oceanië eer aan God en spreekt zij haar hoop uit tegenover de wereld. Haar dankbaarheid jegens God wortelt in het besef van de ontelbare gaven die haar werden geschonken, waaronder de rijkdom aan volkeren en culturen, en de wonderen van de schepping. Maar bovenal is zij God dankbaar voor de onvergelijkelijke gave van het geloof in Jezus Christus, “de eerstgeborene van heel de schepping” (Kol 1,15).

Tijdens het vorige millennium heeft de Kerk in Oceanië deze gave van het geloof aanvaard, gekoesterd, en getrouw aan de nieuwe generaties doorgegeven. Heel de Kerk doet voor dit alles haar lof opstijgen naar de Allerheiligste Drie-eenheid.

Van oudsher hadden de volkeren van Oceanië besef van de goddelijke aanwezigheid zoals die zichtbaar was in de rijkdommen van natuur en culturen. Maar pas toen in de laatste helft van het tweede millennium de eerste missionarissen uit het buitenland aankwamen, hoorden deze inheemse volkeren voor het eerst spreken over Jezus Christus, het vleesgeworden Woord. De immigranten uit Europa of andere delen van de wereld brachten hun geloof met zich mee. Het evangelie van Jezus Christus werd in geloof ontvangen en in de *communio* van

de Kerk beleefd, en voor allen gingen de diepste verlangens van het mensenhart erdoor in vervulling, ja zelfs meer dan dat. In de Kerk van Oceanië leeft een sterke toekomstverwachting, want zij heeft in Christus de mateloze goedheid van God ervaren. In onze dagen is het kostbaar christelijk geloof nog steeds even dynamisch en veelbelovend, want Gods Geest is altijd nieuw en verrassend. Overal in de wereld deelt de Kerk deze hoop van de volkeren van Oceanië, namelijk dat de toekomst in de gebieden van de Stille Zuidzee nieuwe en zelfs nog schitterender genadegaven zal brengen.

2. De Speciale Vergadering van de Bisschoppensynode voor Oceanië vond plaats van 22 november tot 12 december 1998; ze bood de Kerk in Oceanië een uitstekende

gelegenheid om haar dankbaarheid en hoop uit te spreken. In mijn apostolische Brief *Tertio millennio adveniente* had ik het nut van een dergelijke bijeenkomst aangegeven; er zouden synodes gehouden worden per werelddeel om de Kerk op het nieuwe millennium voor te bereiden, en deze bijeenkomst zou er een van zijn.¹ Naast de bisschoppen van Oceanië waren ook bisschoppen uit andere werelddelen aanwezig, alsmede de hoofden van de departementen van de Romeinse Curie. Ook andere leden van de Kerk hoorden tot de deelnemers: priesters, leken, godgewijde mannen en vrouwen, alsmede broederlijke afgevaardigden uit andere Kerken en kerkelijke gemeenschappen. In de Vergadering werd de huidige situatie geanalyseerd en besproken, met de bedoeling om doeltreffender op de toekomst in te spelen. Ook werd de aandacht van de universele Kerk gericht op de verwachtingen en uitdagingen, noden en mogelijkheden van dit onmetelijk grote, bonte mensengebied dat Oceanië is.

De bijeenkomst te Rome van zoveel bisschoppen met en rond de opvolger van Petrus bood een uitstekende gelegenheid om de genadegaven te bezingen die tot zo'n overvloedige oogst onder de volkeren van Oceanië hebben geleid. Het geloof in Jezus Christus was bij het bidden en de besprekingen van de deelnemers grondslag en kernpunt. De bisschoppen en allen die daar met hen samen waren, waren bezielde van een en hetzelfde geloof in Christus. Allen werden geïnspireerd en versterkt door de kerkelijke *communio* die hen samenbond, en die heel sterk en op ontroerende wijze naar voren kwam als een waarachtige eenheid in verscheidenheid.

Hoofdstuk I

Jezus Christus en de volkeren van Oceanië

“Toen Hij eens langs het meer van Galilea liep, zag Hij twee broers – Simon, die Petrus genoemd wordt, en zijn broer Andreas – het net uitwerpen in het meer; want het waren vissers. Hij sprak hen aan: ‘Kom achter Mij aan, en Ik zal jullie tot vissers van mensen maken.’ Meteen lieten zij hun netten achter en volgden Hem” (Mt 4,18-20).

De persoon van Jezus

De roeping

3. Tijdens de synodebijeenkomst kon de universele Kerk duidelijker zien hoe Jezus onze Heer uitgaat naar de volkeren van Oceanië in hun landen en talloze eilanden. Want de Heer zelf ziet hen aan met een blik vol liefde, die zowel uitdaging als uitnodiging is. Juist zoals Simon Petrus en zijn broer Andreas worden die volkeren uitgenodigd om alles te verlaten, zich tot Hem te wenden en Hem te volgen. Niet alleen mogen ze niet langer meer zondige wegen volgen maar ze moeten ook de onvruchtbare vormen van een bepaalde manier van denken en doen opgeven, om te komen tot een steeds inniger geloof en de Heer met steeds groter trouw te volgen.

De Heer heeft de Kerk in Oceanië tot zich geroepen: een uitnodiging die, zoals steeds, betekent uitgezonden te worden. *Bij Jezus zijn heeft tot doel van Hem uit te gaan, gedragen door zijn kracht en genade. Christus vraagt thans de Kerk met nieuwe geestkracht en vindingrijkheid deel te nemen aan zijn zending. De synode zag duidelijk dat dit in het leven van de Kerk in Oceanië gaande was.*

Met vreugde stelden de bisschoppen vast dat in het leven van de Kerk in Oceanië

1. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Tertio millennio adveniente* (10 november 1994), 38.

de Heer zijn belofte gestand heeft gedaan: “Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld” (Mt 28,20). Door de zekerheid van zijn aanwezigheid ontvangen de leerlingen de kracht en de moed die ze nodig hebben om ‘vissers van mensen’ te worden. Tijdens de Speciale Vergadering werd de aanwezigheid van de Heer ervaren in het gebed, het uitwisselen van zorgen en hoopvolle verwachtingen, maar ook in de verbondenheid van de kerkelijke *communio*. Door het geloof in Jezus’ aanwezigheid onder zijn volk in Oceanië zal het mogelijk zijn Hem steeds weer opnieuw op heerlijke wijze te ontmoeten, en daaruit zal de nieuwe zending voortspruiten.

Wanneer wij met de Heer op weg zijn, laden wij op Hem alles waaronder wij gebukt gaan; dat geeft ons voldoende kracht om de taak te volbrengen die Hij ons toevertrouwt. Hij ontlast en Hij schenkt: Hij ontlast ons van onze zwakheden, Hij schenkt ons zijn kracht. Dat is het grote levensmysterie van de volgeling en apostel. We zijn er zeker van dat Christus met en in ons werkzaam is terwijl wij ‘verder de zee opgaan’, zoals we thans moeten doen. Bij moeilijke of ongunstige omstandigheden spoort de Heer zelf ons aan om ‘de netten opnieuw uit te werpen’ (vgl. Lc 5,1-11).² Wij mogen niet ongehoorzaam zijn.

Christus verkondigen

4. In de synodebijeenkomst ging het er vooral om, geschikte middelen te vinden om in onze tijd Jezus Christus als Heer en Heiland te verkondigen aan de volkeren van Oceanië. Op welke nieuwe manier kan men Hem zó voorhouden dat een groeiend aantal mensen met Hem in aanraking komt en in Hem gelooft? In hun spreekbeurt gingen de synodevaders in op de met deze vraag verbonden problemen en moeilijkheden, maar ook op de mogelijkheden die ze zagen en de hoop die ze koesterden.

In de loop van de geschiedenis hebben de volkeren van Oceanië dankzij de krachtige missionaire en pastorale inzet van de Kerk Jezus Christus leren kennen, die hen tot het geloof blijft uitnodigen en hun een nieuw leven schenkt. Al gauw hebben in de koloniale tijd katholieke geestelijken en religieuze instellingen opgericht om de nieuwkomers in Australië en Nieuw-Zeeland in hun geloof te ondersteunen en te versterken. Missionarissen hebben het evangelie gebracht naar de inheemse bevolking van Oceanië, en hen uitgenodigd om in Christus te geloven en in de Kerk hun ware thuis te vinden. In grote getale zijn ze op deze uitnodiging ingegaan; ze zijn volgelingen geworden van Christus, en gaan leven naar zijn geboden. Voor de synode stond het vast dat de Kerk, de *communio* van de gelovigen, thans werkelijk leeft onder de talrijke volkeren van Oceanië. In onze tijd ziet Jezus hen opnieuw teder aan, en nodigt hen uit tot een nog dieper geloof, tot overvloedig leven in Hem. Vandaar dat de bisschoppen voor de vraag stonden: hoe kan de Kerk een doeltreffend instrument zijn van Jezus Christus, die nu de volkeren van Oceanië langs nieuwe wegen tegemoet wil gaan?

Jezus Christus: Herder, Profeet en Priester

5. In zijn mateloze liefde voor de wereld heeft God zijn enige Zoon geschonken om God-met-ons te zijn. Om aan ons gelijk te worden heeft Jezus zich ontledigd en is in eenvoud en armoede geboren uit de Maagd Maria.³ Hoewel op het kruishout van alles ontdaan en zonder nog iets te bezitten, is Jezus de welbeminde Zoon van God, de Heiland van de wereld, een lege en arme wereld. Toen Christus onder ons verbleef, verkondigde Hij de Blijde Boodschap dat het Rijk van God was gekomen, een Rijk van vrede, gerechtigheid en waarheid. Grote menigten van vooral armen en uitgestootenen, van mensen zonder aanzien, volgden

2. Vgl. Speciale Vergadering voor Oceanië van de Bisschoppensynode, *Verslag na de besprekingen*, 3.

3. Vgl. a.w., 4.

Hem, maar de machtigen van deze wereld hebben zich in meerderheid tegen Hem gekeerd. Ze hebben Hem ter dood veroordeeld en aan het kruis genageld. De Vader heeft deze schandelijke dood als een offer van liefde voor het heil van de wereld aanvaard; door de grote liefde van de Vader heeft deze dood de weg geopend naar de luisterrijke Opstanding. Daarbij werd Jezus gemaakt tot Koning van het heelal, Profeet voor alle volkeren, Hogepriester van het eeuwig heiligdom. Niet alleen voor zijn volgelingen maar ook voor alle volkeren op de aarde is Hij Profeet, Priester en Koning. De Vader houdt Hem voor als de Weg, de Waarheid en het Leven voor alle mannen en vrouwen, alle gezinnen en gemeenschappen, voor alle volkeren en geslachten.

Als Zoon van David is Jezus niet alleen Koning, maar ook de Goede Herder van hen die naar zijn stem luisteren. Hij kent wie Hem volgen en heeft hen lief.⁴ Hij is de allereerste die onze zielen hoedt en de Herder van alle volkeren. Hij leidt zijn Kerk door de kracht van zijn heilige Geest die ten volle op Hem rust en die Hij zijn leerlingen inblaast (vgl. Joh 20,22). Vanuit een diepe innerlijke kracht vol liefde geeft de Geest leiding aan de volkeren van Oceanië, raakt Hij hun hart en verstand, en maakt Hij hen tot vrije mensen zodat zij in overvloed het rijke leven kunnen leiden waarvoor zij geschapen zijn.

Als Woord van God is Jezus de universele Profeet, de volle openbaring van God.⁵ Hij is de Waarheid, en vraagt de mensen in Hem te geloven en in zijn leven te delen. In de gang van iedere dag doet zijn Geest de gedoopten steeds dieper in die waarheid doordringen. Bewogen door de heilige Geest hebben de synodevaders zeer veel punten van zorg aangeroerd die verband hielden met hun ervaringen in de pastoraal en hun liefde voor het volk van God. Tijdens de synode zelf was het niet mogelijk daarop

een afdoend antwoord te geven, want veel kwesties vragen om nadere bestudering, om meer experimenten en gebed. Maar bij het zoeken naar duidelijker inzicht bleken de gezamenlijke bisschoppen volledig ervan overtuigd – en spraken dit ook uit – dat de waarheid van het heil alleen te vinden is in Jezus Christus, en dat zijn Geest bemoediging en raad geeft aan allen die zich met hun vragen en lasten tot Hem wenden.

De gekruisigde en verrezen Heer is de Hogepriester die zichzelf als eeuwigdurend offer voor het leven van de wereld aan de Vader aanbiedt. Hij gaf zijn leven voor alle mensen en blijft het in overvloed aan zijn leerlingen schenken, met name door middel van de sacramenten. In zijn bidden worden de gebeden van alle gelovigen opgenomen en stijgen ze op naar de Vader. Door de heilige Geest maakt Hij het de gelovigen mogelijk in innige verbondenheid te leven met God, en een leven te leiden van groter liefde jegens hun broeders en zusters, met name jegens arme en hulpbehoevende mensen. In de synodebesprekingen werd benadrukt dat de Kerk, wanneer zij Jezus verkondigt, moet laten zien hoezeer de wereld die naar genezing hunkert, haar aan het hart gaat. Het is de roeping van allen die gedoopt zijn om het priestervolk van God te zijn, naar het voorbeeld van Jezus de Hogepriester; als priestervolk is het hun opdracht om aan alle mensen een liefdevolle hand toe te reiken, vooral aan hen bij wie de nood het grootst is, aan hen die veraf staan en de weg verloren hebben. Wanneer de Kerk haar hand uitsteekt en het leven in Jezus' naam aanbiedt, zal zij in het Oceanië van deze tijd een sacrament zijn van Gods gerechtigheid en vrede.⁶

4. Vgl. a.w., 1; 5.

5. Vgl. a.w., 19.

6. Vgl. a.w., 39.

De volkeren van Oceanië

Plaats en tijd

6. In de synode werd niet alleen gewezen op het unieke karakter van dit gebied, dat zich over bijna het derde deel van het aardoppervlak uitstrekt, maar ook op het grote aantal inheemse volkeren die vol vreugde het evangelie van Jezus Christus hebben aanvaard en hun geestdrift uiten door de manier waarop zij de heilsboodschap vieren.⁷ Deze volkeren vormen een heel eigen deel van de mensheid in een gebied zoals er geen ander is op de wereld. Geografisch gezien omvat Oceanië het vasteland van Australië, talrijke grote en kleine eilanden en een wijde watervlakte. Er is een eindeloze doorenmengeling van zee en land, water en vaste grond, die telkens weer een verrukkelijke aanblik bieden. Hoewel Oceanië, aardrijkskundig gezien, een zeer grote oppervlakte beslaat, is het slechts in tamelijk beperkte mate, en op grillige wijze bewoond. De bevolking bestaat in feite uit een groot aantal inheemse volkeren en uit immigranten. Voor velen van hen is de grond van groot belang: vruchtbare bodem of woestijngebied, de vele soorten planten en dieren, overvloed of schaarste. Anderen leven weliswaar op vaste bodem, maar zijn toch meer afhankelijk van de rivieren en de zee. Dankzij het water kunnen ze van eiland naar eiland varen, van kust naar kust. Door de grote verscheidenheid aan talen – Papoea-Nieuw Guinea alleen al telt er zevenhonderd – alsmede door de grote afstanden tussen eilanden en gewesten zijn de onderlinge contacten in heel dit gebied bijzonder moeizaam. In veel delen van Oceanië heeft het vervoer eerder plaats over zee of door de lucht dan over land. Evenals in het verleden komen de onderlinge contacten ook in deze tijd vaak nog traag en moeizaam tot stand, ook al is er dankzij de moderne elektronica tegenwoordig in veel

streken een onmiddellijke nieuwsvoorziening.⁸

Zowel qua oppervlak als qua bevolking is Australië het belangrijkste land van Oceanië. Duizenden jaren heeft er een oerbevolking gewoond die over uitgestrekte gebieden voort trok en in volkomen harmonie leefde met de natuur. Toen Australië door de volken uit Europa was ontdekt en gekoloniseerd, noemden ze haar het Zuidland van de heilige Geest (*Terra Australis de Spiritu Sancto*). Wat betreft de vormen van cultuur en de maatschappelijke structuur heeft het land sindsdien een zeer westers karakter gekregen; het is volop betrokken bij de wetenschappelijke, technologische en sociale ontwikkelingen in de westerse wereld, en is thans een sterk verstedelijkte, moderne en geseculariseerde natie. Mede doordat er telkens nieuwe golven immigranten binnenstroomden is er een multiculturele samenleving ontstaan. De Australiërs zijn dus “een volk van een heel eigen soort, en het resultaat van de ontmoeting van zeer verschillende soorten mensen, volkeren, talen en culturen”.⁹

Het christelijk geloof werd gebracht door immigranten uit Europa. Met hen waren talrijke priesters en religieuzen meeg gekomen die hen door hun toegewijd pastoraat en hun activiteiten op het gebied van opvoeding en onderwijs hielpen in een vreemd nieuw land als christen te leven. Dankzij plaatselijke roepingen tot priesterschap en religieus leven alsmede dankzij talrijke leken heeft de Kerk in Australië zich verder kunnen ontwikkelen en haar zending vervullen. Een van al die mannen en vrouwen was een bijzondere religieuze, de zalige Mary MacKillop die in 1909 is gestorven en die ik tot mijn vreugde in 1995 heb mogen zalig verklaren. Ik heb er toen op gewezen dat “door haar zalig te verklaren, de Kerk wil zeggen dat de heiligheid die het evangelie vraagt, evenzeer als Mary, bij Australië

7. Vgl. *Propositie* (aanbeveling van de Speciale Vergadering van de Bisschoppensynode voor Oceanië) 1.

8. Vgl. *t.a.p.*

9. Paulus VI, Homilie op de Renbaan van Randwick bij gelegenheid van de 200ste gedenkdag van de aankomst van J. Cook in Australië (Sydney, 1 december 1970), 1, in: *AAS* 63 (1971), 62.

hoort”.¹⁰ De betrekkingen van de Kerk met de aborigines en de eilandbewoners in de Straat van Torres zijn nog steeds een belangrijke en moeizame uitdaging; oorzaken daarvan zijn het hun in het verleden en heden aangedaan onrecht, en daarnaast de culturele verschillen. Niet alleen met dit probleem heeft de Kerk in Australië thans te maken, maar ook met heel wat moderne “dorre gronden”,¹¹ dezelfde waaronder ook andere westerse landen te lijden hebben.

Nieuw-Zeeland is een eilandrijk; de eerste bewoners waren de Maori's die hun land *Aotearoa*, ‘het Land van de Grote Witte Wolk’ noemden. Door kolonisatie en latere immigratie is het een biculturele samenleving geworden; de samensmelting van de Maori-cultuur met de westerse cultuur is nog steeds dringend noodzakelijk. Het evangelie werd aanvankelijk door uit het buitenland afkomstige missionarissen aan het Maori-volk verkondigd. Toen er later meer kolonisten uit Europa het land binnenkwamen, kwamen er ook priesters en religieuzen mee die hielpen bij de consolidatie en uitbreiding van de Kerk. Door de ontwikkelingen in deze tijd is Nieuw-Zeeland steeds verder verstedelijkt en geseculariseerd; in die samenleving staat de Kerk voor hetzelfde soort problemen als in Australië. Weliswaar is er onder de katholieken “een groeiend besef bij de Kerk te behoren”, maar evenzeer is in het algemeen “het Godsbesef afgenomen en is men zich minder bewust van diens liefdevolle Voorzienigheid”. “Een dergelijke geseculariseerde samenleving moet opnieuw geconfronteerd worden met het hele evangelie van het heil in Jezus Christus.”¹²

Papoea-Nieuw Guinea is het grootste van de Melanesische volkeren. Het is een hoofdzakelijk christelijke samenleving, het telt talrijke plaatselijke talen en heeft een rijke verscheidenheid aan culturen. Zoals ook andere kleinere naties op de Melanesi-

sche eilanden, is het niet lang geleden politiek onafhankelijk geworden; sindsdien heeft het zich erop toegelegd een hechte democratie te worden, en gestreefd naar sociale gerechtigheid en naar een alomvattende, evenwichtige ontwikkeling van de bevolking. Dit streven werd in de laatste tijd in Papoea-Nieuw Guinea, evenals in andere delen van Melanesië, gekenmerkt door gewelddadigheden en door het opkomen van afscheidingsbewegingen, hetgeen veel leed voor de bevolking en schade voor de instellingen tot gevolg had. Kerkleiders en vele christenen hebben veel bijgedragen tot herstel van vrede en tot verzoening; vanzelfsprekend moeten zij hiermee doorgaan aangezien er nog steeds een zeer labiele situatie heerst.

De eilandenrijken van Polynesië en Micronesië zijn betrekkelijk klein; ieder heeft een eigen taal en inheemse cultuur. Ook zij hebben te maken met de druk en uitdagingen van de moderne wereld die hun samenleving sterk beïnvloedt. Zonder hun eigenheid te verliezen of hun overgeleverde waarden op te geven willen zij mede profiteren van de ontwikkelingen die voortvloeien uit het groeiend aantal rechtstreekse en veelomvattende contacten met andere volkeren en culturen. In deze kleine en kwetsbare samenlevingen blijkt het niet gemakkelijk om dit met elkaar te rijmen; bovendien is voor sommige ervan de toekomst weinig rooskleurig, niet alleen omdat veel bewoners naar elders trekken, maar ook vanwege de stijging van het zeewaterpeil als gevolg van de opwarming van de aarde. Voor deze samenlevingen is de klimaatverandering niet enkel een economisch vraagstuk maar heeft zij veel verstrekkender gevolgen.

Missie en cultuur

7. Toen de uit het buitenland afkomstige missionarissen in het begin van de zestiende

10. Johannes Paulus II, Homilie voor de zaligverklaring van Mary MacKillop (Sydney, 19 januari 1995), 2, in: AAS 87 (1995), 1003.

11. A.w., 5, in: a.w., 1004.

12. Johannes Paulus II, Toespraak tot de bisschoppen van Nieuw-Zeeland, (Wellington, 23 november 1986), 4-5, in: AAS 79 (1987), 936-937.

eeuw Oceanië bereikten, hoorden de volkeren op de eilanden hen spreken over het evangelie van Jezus Christus en zij aanvaardden het. Onder hen die dit missiewerk ter hand namen en ermee doorgingen waren heiligen en martelaren; ze zijn niet alleen de grootste glorie van de beginnende Kerk in Oceanië, maar vormen ook de zekerste garantie voor de toekomst. Onder deze geloofsgetuigen traden het meest op de voorgrond de heilige Pierre Chanel, die in 1841 de marteldood stierf op het eiland Futuna, de zaligen Diego Luis de San Vitores en Pedro Calungsod, die samen op Guam in 1672 werden vermoord, de zalige Giovanni Mazzuconi, die in 1851 op Woodlark Island de marteldood stierf, en de zalige Peter To Rot, die in New Britain kort voor het einde van de Tweede Wereldoorlog in 1945 werd vermoord. Samen met vele anderen hebben deze geloofshelden ieder op eigen wijze ertoe bijgedragen dat de Kerk vaste voet aan de grond kreeg op de eilanden van Oceanië. Moge hun gedachtenis nooit verloren gaan! Mogen zij een blijvende voorspraak zijn voor de ons zo dierbare volkeren waarvoor zij hun bloed hebben vergoten!

Toen de eerste missionarissen het evangelie aan de inheemse volkeren en de Maori's of op de eilandenrijken brachten, troffen zij mensen aan die van oudsher uiterst gevoelig waren voor het sacrale. Godsdienstige rituelen en praktijken vormden een belangrijk onderdeel van hun dagelijks leven en drukten een krachtig stempel op hun cultuur. De missionarissen brachten de waarheid van het evangelie die niemand vreemd is; maar er waren er die van die volkeren dingen eisten die tegen hun cultuur ingingen. Tegenwoordig moet nauwkeurig nagegaan worden wat tot de kern van het evangelie behoort en wat niet, wat van wezenlijk en wat van meer bijkomstig belang is. Daar komt nog bij, zo moeten we

toegeven, dat tengevolge van kolonisatie en modernisering men moeilijker de grens kan aangeven tussen hetgeen tot de inheemse cultuur behoort en dat wat van elders komt. De traditionele volkeren van Oceanië vormen een bont geheel van uiteenlopende culturen: de cultuur van de aborigines, van de Melanesiërs, Polynesiërs en Micronesiërs. Sinds het kolonisatietijdperk heeft ook de westelijke cultuur het gebied sterk beïnvloed. In de laatste tijd spelen ook culturen uit Azië een rol op cultureel gebied, met name in Australië. Iedere culturele groep is verschillend van omvang en invloed, en heeft eigen tradities en ervaart op eigen wijze hoe het is om ingeburgerd te raken in een nieuwe land. Er is een hele waaier van samenlevingspatronen; sommige daarvan hebben gemeenschappelijke en zeer traditionele kenmerken, terwijl andere in wezen westers en modern van structuur zijn. Ten gevolge van de koloniale en postkoloniale immigratiepolitiek is de inheemse bevolking in Nieuw-Zeeland, en meer nog in Australië, alleen nog maar een minderheid op eigen bodem, een minderheid die in heel veel opzichten van haar culturele wortels is beroofd.

Een van de meest opvallende kenmerken van de volkeren in Oceanië is hun groot gemeenschapsbesef en hun solidariteitsgevoel in gezin en stam, in het dorp, of met de mensen om hen heen. Dat betekent dat beslissingen met gezamenlijke instemming worden genomen, en dat deze instemming door vaak langdurige en ingewikkelde gedachteswisselingen bereikt wordt. Dankzij Gods genade zijn deze volkeren door hun aangeboren gemeenschapsbesef ontvanke-lijk voor het mysterie van de *communio* die in Christus wordt geboden. In de Kerk in Oceanië ziet men een oprechte geest van samenwerking die zich uitstrekt tot de verschillende christengemeenschappen en tot alle volkeren van goede wil. Onderdeel van

de traditionele culturen in Oceanië is ook de diepe eerbied voor overlevering en gezag. Vandaar dat de huidige generatie zich verbonden voelt met de voorgaande generaties; vandaar ook het buitengewoon grote gezag dat ouders en traditionele stamhoofden genieten.

De culturele verscheidenheid in Oceanië blijft niet beschut tegen de golf van vernieuwing die over de gehele wereld gaat, met haar positieve en daarnaast ook negatieve gevolgen. Ongetwijfeld heeft de moderne tijd aan positieve menselijke waarden meer aandacht besteed, zoals aan de eerbiediging van de onvervreembare mensenrechten, het invoeren van democratische procedures in bestuur en regering, de weigering armoede te aanvaarden als een structureel en normaal gegeven waaraan niets te doen zou zijn, het afwijzen van terrorisme, martelingen en geweld als middelen om politieke veranderingen tot stand te brengen, het recht van alle mensen op onderwijs, gezondheidszorg en onderdak. Deze waarden, die vaak – ook al is het niet expliciet – geworteld zijn in het christendom, oefenen een positieve invloed uit in Oceanië. De Kerk wil doen wat in haar macht ligt om dat alles te bevorderen.

Maar de vernieuwing heeft in dat gebied ook negatieve gevolgen; men ziet er traditionele gemeenschappen vechten voor het behoud van hun identiteit wanneer zij in aanraking komen met westerse geseculariseerde en verstedelijkte vormen van samenleving en de toenemende invloed ervaren van immigranten uit Azië. De bisschoppen hebben met name erop gewezen dat het aangeboren godsdienstig besef bij die volkeren geleidelijk zwakker is geworden, zodat ze geen duidelijke norm meer bezitten voor hun zedelijk leven en geweten. Voor een groot deel van Oceanië, met name voor Australië en Nieuw-Zeeland, is er een tijdperk aangebroken waarin de secularisatie

steeds meer de overhand krijgt. Godsdienst, met name het christendom, wordt verbanen naar de rand van het maatschappelijk leven; steeds meer ziet men haar als een strikt persoonlijke aangelegenheid zonder veel belang voor het openbare leven. Aan godsdienstige overtuigingen en zaken van het geloof wordt soms niet langer een rol van betekenis toegekend in de gewetensvorming van de bevolking. Zo hebben de Kerk en de andere godsdienstige gemeenschappen steeds minder invloed op openbare aangelegenheden. Door de zeer moderne technologieën, door de betere kennis van de menselijke natuur en zijn gedragingen, door de economische en politieke ontwikkelingen in de wereld, worden de volkeren van Oceanië in deze moderne tijd geconfronteerd met nieuwe en moeilijke kwesties. Door Jezus voor te houden als de Weg, de Waarheid en het Leven moet de Kerk op deze morele en maatschappelijke vragen een antwoord geven, nieuwe en concrete wegen aangeven, en ondertussen ervoor zorgen dat haar stem niet gesmoord wordt, haar getuigenis niet terzijde wordt geschoven.

De Speciale Vergadering van de synode

Het onderwerp van bespreking

8. De Raad van voorbereiding op de synode wilde recht doen aan alles wat de bisschoppen in Oceanië bezighoudt; vandaar dat op voorstel van deze Raad als onderwerp voor deze Speciale Vergadering voor Oceanië gekozen werd: *Jezus Christus en de volkeren van Oceanië: zijn Weg volgen, zijn Waarheid verkondigen, zijn Leven leiden*. Ingegeven door de woorden van het Johannesevangelie, waarin Jezus zichzelf aanduidt als de Weg, en de Waarheid en het Leven (Joh 14,6), herhaalt dit onderwerp de uitnodiging die Hij tot alle volkeren van Oceanië richt: Hem te ontmoeten, in Hem te

geloven, Hem te belijden als Heer en Meester van alles. Daarmee wordt de Kerk in Oceanië er ook aan herinnerd dat zij een eenheid vormt als volk van God dat op pelgrimstocht is naar de Vader. Door de heilige Geest nodigt de Vader de gelovigen, ieder afzonderlijk en als gemeenschap, uit om de weg te gaan die Jezus is gegaan, aan de volkeren de waarheid te verkondigen die Jezus heeft geopenbaard, geheel en al te leven zoals Jezus heeft gedaan; nog steeds deelt Hij dit leven met ons.

Dit onderwerp is bijzonder geschikt voor de huidige Kerk in Oceanië, voor de volkeren in de Stille Zuidzee die strijden voor hun eenheid en eigen karakter: men treft bij hen een grote bekommernis aan om vrede, gerechtigheid en eerbied voor de schepping; en vele van die volkeren zijn op zoektocht naar de zin van hun leven. Alleen door te aanvaarden dat Jezus Christus de Weg is zullen de volkeren in Oceanië datgene ontdekken waarnaar ze thans op zoek zijn en waarvoor zij strijden. Men kan de weg van Christus niet gaan zonder een vurig missiebesef, en centraal in de zending van de Kerk staat de opdracht Jezus Christus te verkondigen als de levende Waarheid, een geopenbaarde waarheid, die in geloof wordt verstaan en aanvaard, een waarheid die wordt doorgegeven van geslacht op geslacht. De waarheid van Jezus Christus is altijd groter dan wijzelf, groter dan ons hart, want ze vloeit voort uit de diepten van de heilige Drie-eenheid; en het is een waarheid die van de Kerk eist in te gaan op de vragen en problemen van deze tijd. In het licht van het evangelie ontdekken we dat Jezus het Leven is. Het leven van Christus wordt als een genezende genade geschonken zodat de mensheid kan zijn wat de Schepper van haar wilde. Leven uit het leven van Jezus Christus brengt een grote eerbied met zich mee voor alle leven. En daarnaast ook een levende spiritualiteit, een waarachtig zede-

lijk leven, dat door het Woord van God in de heilige Schrift ondersteund en in de sacramenten van de Kerk gevierd wordt. Wanneer de christenen met een steeds dieper geloof een leven leiden zoals Christus, wordt hun hoop steeds groter en hun liefde steeds stralender. Dat was het doel van de synode; dat is ook het doel van de nieuwe evangelisatie waartoe de Geest de gehele Kerk oproept.

Hoe de synode ervaren werd

9. Het was passend dat de synodale bijeenkomst aanving op de feestdag van Christus Koning; op die dag viert de Kerk Jezus als de Heer in wie het Rijk Gods over heel de wereld en door geheel de geschiedenis gevestigd is. In de loop van de bijeenkomst bleek het steeds duidelijker dat Christus zelf de weg wees, dat Hij de meester was in de bijeenkomst. In de liturgische openings- en sluitingsplechtigheden waren tekenen en symbolen opgenomen van de eigen culturen uit de eilanden in de Stille Zuidzee; het waren uitingen van geloof en diepe eerbied. Harmonieus dooreen gemengd waren deze plechtigheden een teken van de eenheid van geloof in de verscheidenheid van de katholieke liturgie, en bewezen op aangrijpende wijze dat het katholieke geloof reikt tot de verste stranden van de Stille Zuidzee en dat eenieder zich in de Katholieke Kerk thuis kan voelen. Als een symbolische 'uitwisseling van gaven' bleek uit deze liturgieën welke een diepe *communio* er bestaat tussen de Kerk van Rome en de plaatselijke Kerken van Oceanië. De bisschoppen brachten het Vaticaan hun grote verscheidenheid aan ervaringen en culturele schatten; de banden tussen de plaatselijke en de universele *communio* zijn er door aangehaald; het betekende voor hen een grote troost en bemoediging voor de toekomst.

Gezien de heel eigen kenmerken van de Kerk in Oceanië was het van belang een

aparte bijeenkomst van de synode bijeen te roepen. De bisschoppen van Oceanië maken deel uit van vier Conferenties die samen de Federatie vormen van de Katholieke Bisschoppenconferenties van Oceanië (FCBCO). Aangezien er maar een betrekkelijk gering aantal bisschoppen is konden op de synode alle bisschoppen die in functie zijn, bijeenkomen en vertegenwoordigden zij dus alle particuliere Kerken. Veel deelnemers ontdekten tot hun verrassing de vele rijkdommen op geestelijk en cultureel gebied en in de geschiedenis van de volkeren in Oceanië. Ze werden zich meer bewust van de vaak verborgen of niet als zodanig herkende genaden die de Heer overvloedig aan zijn Kerk heeft geschonken, en ook dit was voor hen een bron van grote bemoediging. Gedachtewisseling en onderscheiding tijdens de synode maakten hun hart en geest ontvankelijk om in te zien wat er diende te gebeuren om het christelijk geloof meer in volle zin en daadwerkelijk te beleven. Er waren talrijke redenen om God te bidden en te danken voor de schatten die men ontdekte en waarvan men opnieuw de betekenis inzag.

De bijeenkomst was voor de bisschoppen een broederlijke ervaring, en ook de ervaring van *communio* rond de Stoel van Petrus. Daar ze plaats had in het Vaticaan, konden alle deelnemers zich 'thuis voelen' bij de bisschop van Rome. En ook de bisschop van Rome kon daardoor zich 'op zijn gemak voelen' bij hen, en uit hun mond horen hoe zij hier op unieke wijze de universaliteit van de Kerk ervoeren, en hoe blij zij met deze ervaring waren. Door het gevoel van eenheid en trouw was het mogelijk om de grote afstanden tussen Rome en Oceanië op de aardbol en in de cultuur te overbruggen. Deze ervaring was een van de talrijke gaven die Christus in zijn goedheid tijdens de synode schonk.

Ook onderling ervoeren de bisschoppen

een nieuw en krachtiger besef van hun eigenheid en *communio*. Vaak zijn ze door grote afstanden van elkaar gescheiden, en kunnen ze niet gemakkelijk regelmatige contacten met elkaar onderhouden. Voor de Kerk als geheel is de verscheidenheid aan culturen in Oceanië een voortdurende uitdaging, namelijk: te moeten werken aan grotere eenheid. De bisschoppen willen hun *communio* versterken en de volkeren in Oceanië helpen om meer daadwerkelijk met elkaar samen te werken. De plaatselijke Kerken in dat gebied vormen een bijzonder onderdeel van de universele Kerk, en beseffen dat ze, als zodanig, hun bijzondere gaven in dienst kunnen en moeten stellen van de gehele Kerk. Ik bid dat door de synode de bisschoppen uit Oceanië zich meer dan ooit met elkaar verbonden zullen voelen, en zullen beseffen dat zij met hun particuliere Kerken volledig deel uitmaken van de universele Kerk, die zij op heel eigen wijze verrijken.¹³

Het was veelbetekenend dat deze bijeenkomst plaats vond in de periode van de onmiddellijke voorbereiding op het grote Jubileum van het jaar 2000. De bulle waarmee het Jubileum werd aangekondigd, *Incarnationis mysterium*, werd tijdens de synode afgekondigd,¹⁴ en de bijeenkomst zelf was voor de Kerk in Oceanië de gelegenheid om zich op de gave van het Heilig Jaar voor te bereiden. De bijeenkomst hielp de Kerken in de Stille Zuidzee zich voor te bereiden op de viering van het Jubileum, door zich met groter kracht in te zetten voor verzoening en vrede. Meer dan ooit was zij zich ervan bewust dat "de Kerk die van Christus de macht heeft gekregen in zijn naam zonden te vergeven, in de wereld de levende aanwezigheid is van de liefde van God die zich over elke menselijke zwakheid buigt om deze op te nemen in de omhelzing van zijn goedertierenheid".¹⁵ Hoe vruchtbaar zou het Jubileum zijn, als de Kerk in Ocea-

13. Vgl. *Verslag na de besprekingen*, 2.

14. 29 november 1998.

15. Johannes Paulus II, Bul tot afkondiging van het grote jubileum van het jaar 2000 *Incarnationis mysterium* (29 november 1998), 9.

nië, in zo velerlei opzicht door de ervaring van de synode bevestigd, de inzichten en oproepen in praktijk zou blijven brengen zoals die aangegeven staan in de apostolische Brief *Novo millennio ineunte*. Het Jubileum heeft de onpeilbare diepten verkondigd van de in Christus geopenbaarde liefde van God, en heeft zo ook nieuwe krachtbronnen doen ontspringen om de problemen onder ogen te zien die de synode aan het licht gebracht en besproken heeft.¹⁶ “In de liefde die vergeeft loopt Hij vooruit op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.”¹⁷ moge het uitzien door de volkeren van Oceanië naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde hen steeds dieper binnenleiden in die nieuwheid van leven!

Hoofdstuk II

In Oceanië de weg volgen van Jezus Christus

“Verderop zag Hij nog twee broers, Jakobus van Zebedeüs en zijn broer Johannes; ze waren in de boot met hun vader Zebedeüs hun netten aan het klaren. Hij riep hen. Meteen lieten zij de boot en hun vader achter en volgden Hem” (Mt 4,21-22).

De Kerk als *communio*

Mysterie en gave

10. Lopende langs de oevers van het Meer van Galilea nodigde Jezus mensen uit om zijn volgelingen te worden, zijn weg te gaan en in zijn voetstappen te treden. “Gedreven door de heilige Geest moet de Kerk dezelfde weg gaan die Christus zelf ging; met ‘de Kerk’ worden wij allen bedoeld die zijn verenigd als in een lichaam dat zijn levenskracht ontvangt van Jezus onze Heer.”¹⁸ Jezus’ weg is altijd die weg van de zending;

Christus nodigt thans zijn volgelingen uit om opnieuw het evangelie te verkondigen aan de volkeren van Oceanië, opdat er een verrijkende ontmoeting tot stand komt tussen cultuur en evangelieprediking, en opdat de Blijde Boodschap beter wordt verstaan en geloofd en er beter naar wordt geleefd. Deze zending wortelt in het mysterie van de *communio*.

Het Tweede Vaticaans Concilie heeft de term *communio* gekozen om nauwkeurig het diepe geheim te verwoorden van de Kerk;¹⁹ De Buitengewone Synodebijeenkomst van 1985 heeft ons dieper doen beseffen dat de *communio* het hart zelve is van de Kerk. De synodevaders hebben dan ook verklaard dat “de Kerk in wezen een mysterie van *communio* is, een volk dat zijn eenheid ontleent aan de eenheid van Vader, Zoon en heilige Geest ... Dit delen in het leven van de heilige Drie-eenheid is bron en bezieling van alle betrekkingen van christenen met elkaar en van iedere vorm van christelijke gemeenschap.”²⁰ Alle beraadslagingen tijdens de synode hadden plaats tegen de achtergrond van dit geestelijk en leerstellig inzicht, een inzicht dat “aangevuld en verduidelijkt wordt door de Kerk te zien als volk van God en gemeenschap van volgelingen. Als *communio* erkent de Kerk dat er een fundamentele gelijkheid bestaat tussen allen die in Christus geloven, leken, religieuzen, gewijde ambtsdragers. De *communio* krijgt gestalte en bezieling door de ambten en charisma’s, gaven van de heilige Geest.”²¹

De *communio* van de Kerk is een gave van de heilige Drie-eenheid die op wonderbare wijze haar diepste innerlijk leven met de mensheid deelt. Ze is de vrucht van het liefdevol initiatief van God, dat werd voltrokken in het paasmysterie van Christus waardoor de Kerk deelt in de *communio* van liefde tussen de Vader, de Zoon en de heilige Geest. “*Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschon-*

16. Vgl. *Propositie* 15.

17. *Incarnationis mysterium*, 11.

18. Paulus VI, Homilie bij de wijding van de eerste bisschop, die geboortig was uit Papoea-Nieuw Guinea (Sydney, 3 december 1970), in: AAS 63 (1971), 71.

19. Vgl. Tweede Vaticaans Concilie, dogmatische Constitutie over de Kerk *Lumen gentium*, 4; 8; 13-15; 21; 24-25.

20. *Propositie* 44.

21. *T.a.p.*

ken” (Rom 5,5). Op de Pinksterdag is het Pascha van Christus tot voltooiing gebracht door de uitstorting van de heilige Geest die ons de eerste vruchten schonk van ons erfdeel: te delen in het leven van de Drie-ene God, waardoor we in staat worden gesteld om elkaar lief te hebben “*omdat God ons zo heeft liefgehad*” (1Joh 4,11).

Particuliere Kerk en universele Kerk

11. Tijdens de synodebijeenkomst hebben de synodevaders bijzondere aandacht besteed aan het verstaan van de Kerk als *communio*. Ze benadrukten dat het ‘behoren tot’ en ‘onderlinge betrekkingen’ noodzakelijke begrippen zijn om de Kerk te kunnen verstaan als volk van God. Op eigen wijze krijgt de kerkelijke *communio* gestalte en wordt ze beleefd in de rond de bisschop verzamelde plaatselijke Kerk waarvan de leden medewerken met de zending van de Kerk.²² Als herder streeft iedere bisschop ernaar deze *communio* door zijn ambtswerk te bevorderen, en deelt daarbij in Christus’ taak als Herder, Priester en Profeet. In de Handelingen van de apostelen worden teken en resultaat van deze *communio* beschreven: “De grote groep gelovigen was één van hart en ziel” (Hnd 4,32). De synodevaders zagen een zeer concrete vorm van deze geest in het opstellen van een diocesaan pastoraal plan in samenwerking met de gelovigen en hun organisaties. Dat bewijst dat het plan voortvloeit uit de door het Tweede Vaticaans Concilie benadrukte spiritualiteit van de *communio*.²³

De *communio* onder de plaatselijke Kerken berust op de eenheid in geloof, op het doopsel en de eucharistie, maar ook op de eenheid van het episcopaat. Langs de bisschoppen die met de bisschop van Rome als zichtbaar Hoofd van de Kerk verenigd zijn omvat de *communio* van de Kerk alle plaatselijke Kerken. “Het met de Opvolger van Petrus verenigde Bisschoppencollege brengt

de *communio* van de Kerk op waarachtige wijze tot uitdrukking.”²⁴ Deze eenheid van het episcopaat blijft door de eeuwen in stand door de apostolische opvolging; te allen tijde is deze de vruchtbare bodem voor de identiteit van de Kerk, die Christus op Petrus en het apostelcollege heeft gegrondvest. De Opvolger van Petrus is werkelijk het “vaste beginsel en de zichtbare grondslag” van de eenheid van de Kerk.²⁵ De Heer heeft zelf aan Petrus en diens opvolgers de opdracht gegeven hun broeders in het geloof te bevestigen (vgl. Lc 22,32), en de kudde van Christus te eten te geven (vgl. Joh 21,15-17). “Er bestaat tussen de bisschoppen een band die op persoonlijke en collegiale manier de *communio* tot uitdrukking brengt – de *koinonia* – die kenmerkend is voor het gehele leven van de Kerk. Binnen het Bisschoppencollege behoort het tot hun gezamenlijke taak om de eenheid van het volk van God in geloof en liefde te bevorderen.”²⁶ De synode heeft de wens uitgesproken dat de betrekkingen tussen de plaatselijke Kerken en de universele Kerk, met name de Heilige Stoel, een weerspiegeling zouden zijn van de *communio* en deze ook zouden opbouwen, en dat deze betrekkingen zich zouden ontwikkelen met de aandacht die aan het Petrusambt van de eenheid toekomt en met het respect waar de plaatselijke Kerken recht op hebben.²⁷ De plaatselijke Kerken in Oceanië beseffen dat zij delen in de *communio* van de universele Kerk, en zij zien daarin een reden tot vreugde. Ondanks de grote verscheidenheid aan culturen en de grote afstanden in Oceanië zijn de plaatselijke bisschoppen zich ervan bewust dat zij onderling en met de bisschop van Rome verenigd zijn, en ook dit zien zij als een kostbare gave. “Tussen de opvolger van Petrus en de opvolgers van de andere apostelen bestaat inderdaad een innige geestelijke en pastorale band: het is onze ‘*collegialitas affectiva et effectiva*’. Mogen

22. Vgl. *Propositie* 44.

23. Vgl. *Propositie* 10.

24. *Propositie* 44.

25. Eerste Vaticaans Concilie, dogmatische Constitutie over de Kerk van Christus *Pastor aeternus*, Proloog, in: *DS*, 3051.

26. Johannes Paulus II, Toespraak tot de bisschoppen van Australië (Sydney, 26 november 1986), 1-2, in: *AAS* 79 (1987), 954-955.

27. Vgl. *Propositie* 44.

we steeds wegen vinden om elkaar te ondersteunen in ons gemeenschappelijk streven de Kerk op te bouwen, en vanuit deze *communio* in geloof en dienstbaarheid te leven.”²⁸ Als broeders in het Bisschoppencollege hebben de synodevaders op ondubbelzinnige wijze de wens uitgesproken hun band met de bisschop van Rome te versterken,²⁹ en de bisschop van Rome zelf was ontroerd en bemoedigd door hun wens.

Wederzijdse verrijking

12. Er bestaat een teken en werktuig voor de collegialiteit en de *communio* onder bisschoppen: de Bisschoppenconferentie, “een geheiligde bundeling van krachten tot nut van het gemeenschappelijk welzijn van de betrokken Kerken”;³⁰ deze draagt op verschillende wijzen bij tot de concrete invulling van de geest van collegialiteit. De Bisschoppenconferenties hebben op velerlei gebied vruchtbare betrekkingen tot stand gebracht. De uitwisseling van gaven is kenmerkend voor veel gebieden in Oceanië, en kan worden beschouwd als een voorbeeld van de goede betrekkingen onder de bisschoppen van Oceanië onderling en met anderen. Dit model bevordert een uitwisseling van geestelijke gaven die een stimulans is voor relaties van wederzijdse liefde, respect en vertrouwen. Deze kunnen als fundament dienen voor een open dialoog, voor deelname en samenwerking als concrete vormen van de voor de Kerk kenmerkende *communio*.

De komst in Oceanië van de Oosterse Katholieke Kerken is van betrekkelijk recente datum, en het is een kostbare vorm van katholiciteit dat ze zich daar op verschillende plaatsen, met name in Australië, hebben gevestigd. “Met hun geschiedenis en eigen tradities geven zij een duidelijk bewijs van de volle verscheidenheid en gehele eenheid van de universele Kerk.”³¹ Op de synode bleek duidelijk dat de Oosterse Katholieke

Kerken de edelmoedigheid beseften van de Latijnse Katholieke Kerk in Oceanië. In de loop der jaren hebben bisschoppen, priesters en parochies hun, vaak in moeilijke omstandigheden, gastvrijheid geboden in hun kerken en scholen, en nog steeds zijn er op alle niveaus banden van vriendschap en samenwerking. Weliswaar zijn deze Kerken kwetsbaar, vanwege het betrekkelijk geringe aantal van hun gelovigen en de grote afstand die hen scheidt van hun Moederkerken; bij hun gemeenten kan de dwang of de bekoring opkomen geheel op te gaan in de Latijnse Kerk die het meeste aantal leden kent. Toch heeft de synode duidelijk laten blijken dat de Latijnse bisschoppen in Oceanië echte waardering hebben voor de tradities, liturgie, discipline en theologie van de Oosterse Katholieke Kerken, en die willen begrijpen en bevorderen. Men ziet dus hoe belangrijk een groter besef en inzicht in de rijkdommen van Oosterse Katholieke Kerken is voor de Latijnse katholieken.

De Kerk in Oceanië staat voor de uitdaging te komen tot een dieper begrip van de plaatselijke en universele *communio*, en tot een daadwerkelijke invulling van hetgeen dit met zich mee brengt. Mijn voorganger paus Paulus VI vatte deze uitdaging aldus samen: “Het eerste aspect van deze *communio*, de eerste eenheid, is die van het geloof. De eenheid in het geloof is noodzakelijk en fundamenteel ... We moeten komen tot een meer bewuste en daadwerkelijke liefde in de verschillende facetten van het kerkelijk leven.”³² De volkeren in Oceanië hebben instinctief een zeer sterk gemeenschapsbesef, maar de eenheid in het geloof is noodzakelijk, wanneer conflicten en haat plaats moeten maken voor verzoening en liefde. In de culturen van het gebied waar de invloed van het Westen zich het meest heeft doen gelden, zijn er spanningen in de maatschappelijke instellingen, en verlangen de volkeren naar een meer menswaardig leven. Waar

28. Johannes Paulus II, Toespraak tot de bisschoppen van de Bisschoppenconferentie van de Stille Zuidzee (CEPAC) [verder aangeduid als: Toespraak tot de CEPAC] (Suva, 21 november 1986), 6, in: AAS 79 (1987), 934.

29. Vgl. *Propositie* 45.

30. Tweede Vaticaans Concilie, Decreet over het herderlijk ambt van de bisschoppen in de Kerk *Christus Dominus*, 37.

31. *Propositie* 12.

32. Paulus VI, Toespraak tot de bisschoppen van Oceanië (Sydney, 1 december 1970), in: AAS 63 (1971), 55-57.

individualisme de structuur van de menselijke samenleving dreigt te ondermijnen, biedt de Kerk zich aan als een sacrament dat genezing brengt, een bron van *communio*, die een antwoord geeft op de diepste verlangens van het hart. Het is overduidelijk dat de volkeren in Oceanië thans een dergelijke gave nodig hebben.

Communio en zending

De oproep tot missie

13. De Kerk in Oceanië heeft het evangelie ontvangen van de eerste generatie van christenen en missionarissen. De synode brengt hulde aan de talrijke missionarissen – priesters, religieuzen, christengelovigen – die zich geheel hebben ingezet om het evangelie naar Oceanië te brengen;³³ door Gods genade hebben hun offers rijke vrucht gedragen. Terwijl de volkeren in Oceanië de volheid van de verlossing in Christus begonnen te aanvaarden, vonden zij daarvan een treffend symbool in de met sterren bezaaide hemel, waar het Zuiderkruis straalt als een lichtend teken van de alomvattende genade en zegen van God.³⁴ De huidige generatie van christenen wordt nu opgeroepen en uitgezonden tot een nieuwe evangelisatie onder de volkeren van Oceanië, een hernieuwde verkondiging van de eeuwige waarheid waaraan het Zuiderkruis doet denken. Deze oproep tot missie is een grote uitdaging, maar opent ook nieuwe, zeer hoopvolle en zelfs avontuurlijke perspectieven.

Deze oproep is gericht tot alle leden van de Kerk. “Heel de Kerk heeft een missionair karakter, want de missieactiviteit ... is een wezenlijk onderdeel van haar roeping.”³⁵ Sommige leden van de Kerk worden uitgezonden naar hen die nog niet over Jezus Christus hebben horen spreken, en hun missie is nog steeds van wezenlijk belang. Maar veel andere mensen worden gezonden naar

de wereld dichter bij huis; de synodevaders hebben de missie willen benadrukken van de leken in de Kerk. In het gezin, op het werk, in de scholen, in verenigingsactiviteiten kunnen alle christenen de Blijde Boodschap helpen uitdragen naar de wereld waarin ze leven.

Lid zijn van een christelijke gemeenschap heeft nooit betekend een geriefelijke plaats te hebben. De synodevaders hebben de plaatselijke gemeenschappen willen stimuleren om, over hun eigen dagelijks beslommingen heen, naar anderen te kijken. Als gemeenschap kan de parochie haar ogen niet sluiten voor de haar omringende wereld. De christelijke gemeenschap moet aandacht hebben voor de vraagstukken van sociale rechtvaardigheid en geestelijke honger in de samenleving. Wat Jezus aanbiedt aan hen die Hem volgen moet gedeeld worden met alle volkeren van Oceanië, in wat voor situatie ze ook verkeren; want alleen in Hem is de volheid van leven.

Uitdagingen

14. De synodevaders verlangden dat de aan hun zorgen toevertrouwde mensen, en daarnaast vele anderen, Jezus Christus zouden horen en verstaan. Ze zagen de noodzaak in van contact met mensen die door het leven gaan met onbevredigde verwachtingen en verlangens, met mensen die alleen in naam christen zijn, en met degenen die, misschien vanwege pijnlijke ervaringen, geleidelijk van de Kerk zijn vervreemd. Er moet alles aan gedaan worden om dergelijke wonden te genezen, en te zorgen dat het verloren schaap terugkeert naar de schaapstal.

Bovenal hebben de synodevaders het hart willen raken van jonge mensen. Velen van hen zijn op zoek naar waarheid en geluk, en op hun zoektocht kunnen ze soms gaan experimenteren met hetgeen de moderne wereld hen aan soms echt verderfelijke verleidingen en eisen voorhoudt. Bij

33. Vgl. *Propositie* 1.

34. Vgl. *t.a.p.*

35. Homilie bij de wijding van de eerste bisschop, die geboortig was uit Papoea-Nieuw-Guinea; zie ook Toespraak tot de CEPAC, 2.

de jonge mens die niet langer daarmee te maken wil hebben, kan dat verwarring tot gevolg hebben, want hij weet niet welke de echte waarden zijn en waar het ware geluk te vinden is. De grote uitdaging en kans voor de Kerk is hun de gaven van Jezus Christus in de Kerk aan te bieden; immers alleen deze gaven kunnen hun verlangens bevredigen. Maar Christus moet worden voorgehouden op een manier die past bij de generatie der jongeren en bij de snel veranderende cultuur waarin zij leven.

Soms wordt beweerd dat de Rooms-Katholieke Kerk een niet terzake doende, onaantrekkelijke en niet overtuigende boodschap voorhoudt; maar we mogen ons vertrouwen door dergelijke kritische geluiden niet laten ondermijnen; we hebben immers een kostbare parel gevonden (vgl. Mt 13,46). Maar toch is er geen reden voor zelfgenoegzaamheid. Van de Kerk wordt gevraagd aan de volkeren van Oceanië duidelijk te maken welke betekenis de Blijde Boodschap in deze tijd heeft voor hun noden en levensomstandigheden. De wijze waarop wij Christus aan de wereld voorhouden moet hoop bieden aan mensen die in ellende verkeren, onrecht verduren, onder armoede gebukt gaan. Het Mysterie van Christus is het mysterie van een nieuw leven voor alle mensen in nood, voor hen die lijden, voor ontwrichte gezinnen, voor mensen die geen baan meer hebben, voor wie naar rand van de samenleving zijn verbannen, gewond zijn naar lichaam of ziel, voor zieken, verslaafden, verdoolden. Het mysterie van de genade, het *mysterium pietatis*, is wezenlijk voor de Kerk, en het is haar opdracht.

Een geëngageerde Kerk

15. Meer en meer beseffen de katholieke gemeenschappen in Oceanië wat zij de universele Kerk te bieden hebben; van haar kant verheugt de Kerk zich over de speciale

gaven van deze gemeenschappen. Vele daarvan verlenen missionaire bijstand in Oceanië en daarbuiten, op de eilanden van de Stille Zuidzee en in Papoea-Nieuw Guinea, alsook in Zuid-Oost Azië en andere verder afgelegen streken. De plaatselijke Kerken werden gesticht door missionarissen en zenden op hun beurt missionarissen naar het buitenland, hetgeen een duidelijk teken is van volwassenheid. Ze hebben de missieboodschap verstaan die paus Paulus VI, samen met de bevolking van de Samoa-eilanden, richtte tot de katholieke volkeren van de wereld: "Wil de oproep verstaan om verkondigers te worden van de Blijde Boodschap van het heil."³⁶ Hetgeen ik tot de bisschoppen van de CEPAC te Suva in 1986 als een wens had uitgesproken is in vervulling gegaan: "Mogen de Kerken die door missionarissen werden gesticht, op hun beurt missionarissen naar andere volkeren uitzenden."³⁷ Toch zijn enige diocesen van Oceanië nog afhankelijk van de solidariteit van andere plaatselijke Kerken; hun tekort aan middelen mag niet tot gevolg hebben dat zij hun zending niet edelmoedig zouden kunnen vervullen. Het doen delen in middelen ten bate van allen is een belangrijke opdracht van het leven als christen, en soms een dringend noodzakelijke plicht voor christenen.

Op talrijke eilanden in Oceanië worden de gewijde ambtsdragers in hun missionair en pastoraal werk bijgestaan door catechisten. In Australië en Nieuw Zeeland geven de catechisten geloofsondericht in de plaatselijke gemeenschappen, met name aan kinderen en geloofsleerlingen. Ze zijn "directe getuigen, onvervangbare verkondigers van het evangelie, die de basiskracht vormen van de christelijke gemeenschappen".³⁸ Deze lekenmedewerkers hebben met name invloed omdat ze door hun werk en leven dicht bij de mensen staan. "Zij leverden en leveren nog steeds een waarlijk onvervang-

36. Paulus VI, Homilie bij de H. Mis op het eiland Upolu (Westelijke Samoa-eilanden, 29 november 1970), in: AAS 63 (1971), 49.

37. Toespraak tot de C.E.PAC., 3.

38. Johannes Paulus II, Encycliek *Redemptoris missio* (7 december 1990), 73. Zie ook de Homilie bij gelegenheid van de zaligverklaring van Peter To Rot, (Port Moresby, 17 januari 1995), 7, in: AAS 87 (1995), 994.

bare bijdrage aan leven en zending van de Kerk.³⁹ Op veel eilanden worden de catechisten niet alleen geoefend in het geven van onderricht, maar ook in het voorgaan in het gebed van de gemeenschap en in de evangelieverkondiging over de grenzen van de katholieke gemeenschap heen. In de traditionele culturen wordt het geloof vaak het best mondeling overgedragen door middel van verhalen en door te preken en te bidden met woord, zang en dans. Om dit soort activiteiten in goede banen te leiden en verder te ontwikkelen zijn speciale cursussen, programma's en retraites nodig. De opdracht is thans Jezus Christus voor te houden aan mensen van wie het geloof onder de druk van secularisatie en consumentisme verzwakt is, en die geneigd zijn de Kerk louter te zien als een van de vele instellingen van de moderne samenleving die denken en gedrag van de mensen beïnvloeden. In een dergelijke situatie heeft de Kerk goed gevormde leiders en theologen nodig die Jezus Christus op overtuigende wijze aan de volkeren van Oceanië kunnen voorhouden.

Het was tijdens de synodebijeenkomst een vreugde veel bisschoppen te horen verhalen hoe zich bij de mensen in hun dioceses een vernieuwing van christelijk leven voltrekt en hun geloof wordt verdiept. De inzet en betrokkenheid van veel leken is een van de opmerkelijke trekken van deze ontwikkeling. Wij allen danken God voor de velerlei gaven die Hij aan de leken gelovigen, mannen zowel als vrouwen, heeft geschonken om hen te helpen hun zending goed te vervullen, een zending die niet alleen een oproep is tot actie en dienstverlening, maar ook een oproep tot gebed.⁴⁰ Aan de leken wordt evenals aan hun herders gevraagd om met nieuwe energie voort te gaan en met nieuwe overtuigingskracht Jezus Christus aan hun volkeren te verkondigen. Katholieke gemeenschappen in Oceanië spannen zich reeds sterk in om ook met andere men-

sen in woord en daad in contact te komen. De synodevaders hebben hun grote dankbaarheid uitgesproken voor dit streven, en doen blijken krachtig de mensen te zullen steunen die zich willen aanbieden voor werk in de missie van de Kerk. Ik bid dat de werkers in de wijngaard van de Heer bevrediging en vreugde mogen vinden in de taak waartoe God zelf hen heeft geroepen.

De leden van de Kerk, met name zij die met herderlijke verantwoordelijkheden bekleed zijn, krijgen met nog veel andere problemen te maken. Zich bewust van de beperktheid van alle menselijk streven, hebben de synodevaders niet de moed opgegeven, maar ze hebben gedacht aan de eenvoudige en krachtige garantie die de Heer heeft gegeven. Toen Hij de apostelen uitzond om de Blijde Boodschap aan alle volkeren te verkondigen, zei de verreezen Heer: "Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld" (Mt 28,20). Deze belofte van de Heer was voor de bisschoppen een bron van levendige hoop bij het zien van de vele moeilijkheden die ze zullen moeten overwinnen om Jezus Christus, Weg, Waarheid en Leven, te verkondigen; ze hebben heel het katholieke volksdeel van Oceanië opgeroepen om deze hoop met hen te delen.

Evangelie en cultuur

Inculturatie

16. Herhaaldelijk benadrukten de synodevaders hoezeer inculturatie van belang is voor een waarachtig christelijk leven in Oceanië. Langs het inculturatieproces krijgt het evangelie gestalte in de verschillende culturen. Enerzijds moeten sommige culturen worden omgevormd en uitgezuiverd, willen ze geïntegreerd worden in een echt christelijke cultuur. Anderzijds zijn er talrijke culturen waarin de christelijke waarden

39. Johannes Paulus II, Toespraak tot de bisschoppen van Papoea-Nieuw Guinea en de Salomonseilanden (Port Moresby, 8 mei 1984), 6. in: *AAS* 76 (1984), 1013.

40. Vgl. Toespraak tot de bisschoppen van Nieuw-Zeeland, 8.

gemakkelijk wortel kunnen schieten. Inculcuratie is de vrucht van het respect voor het evangelie en voor de cultuur waarin dit evangelie wordt verkondigd en aanvaard. Het inculcuratieproces begon in Oceanië toen de immigranten vanuit hun moederland het christelijk geloof brachten. Voor de inheemse volkeren van Oceanië betekende de inculcuratie een nieuwe dialoog tussen de wereld die ze hadden gekend en het geloof dat zij hadden aangenomen. Zo zijn er in Oceanië talrijke voorbeelden van een heel eigen cultuur op het gebied van theologie, liturgie en het gebruik van godsdienstige symbolen.⁴¹ Voor de synodevaders was verdere inculcuratie van het christelijk geloof de weg die zal leiden tot de volle kerkelijke *communio*.

Waarachtige inculcuratie van het geloof berust op het mysterie van de Menswording.⁴² "Zoveel heeft God van de wereld gehouden, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft geschonken" (Joh 3,16); op een bepaald moment en in een bepaalde plaats is de Zoon van God vlees geworden, en "geboren uit een vrouw" (Gal 4,4). Als voorbereiding op dit allerbelangrijkst gebeuren heeft God zich een volk verkoren met een eigen cultuur en het geleid naar de Menswording toe. Alles wat God onder dit uitverkoren volk deed, openbaarde wat Hij van plan was te doen voor de gehele mensheid, voor alle volkeren en alle culturen. De heilige Schrift vertelt ons van Gods handelen temidden van zijn volk. Maar bovenal vertelt zij ons het verhaal van Jezus Christus, in wie God zelf in de wereld en in de vele culturen daarvan binnentrad. In alles wat Hij zei en deed, maar vooral door zijn dood en verrijzenis heeft Jezus Gods liefde voor de mensheid geopenbaard. Het verhaal van Jezus ligt hecht verankerd in de geschiedenis van de mensheid, en is niet alleen bestemd voor de mensen van zijn tijd en cultuur, maar ook voor de mensen van alle

tijden en culturen. Jezus is voor eeuwig het Woord dat vlees is geworden voor de gehele wereld; Hij is het evangelie dat naar Oceanië werd gebracht; Hij is het evangelie dat thans opnieuw moet worden verkondigd.

Het vleesgeworden Woord is niet vreemd aan welke cultuur ook en moet aan alle culturen worden verkondigd. "Vanaf de tijd dat het evangelie voor het eerst gepredikt werd heeft de Kerk te maken gehad met een proces van ontmoeting en confrontatie met de verschillende culturen."⁴³ Zoals het vleesgeworden Woord de geschiedenis is binnengegaan en onder ons heeft gewoond, zo is ook zijn evangelie diep doorgedrongen in het leven en de cultuur van hen die het vernemen, ernaar luisteren en erin geloven. Inculcuratie, dat wil zeggen 'het evangelie dat concrete gestalte krijgt' in de verschillende culturen, geschiedt langs dezelfde weg als waarlangs het evangelie wordt verkondigd, verstaan en beleefd.⁴⁴ De Kerk leert de onveranderlijke waarheid van God, bestemd voor de geschiedenis en cultuur van een bepaald volk. Maar in iedere cultuur zal het christelijk geloof op heel eigen wijze beleefd worden. De synodevaders waren ervan overtuigd dat in haar streven om Jezus Christus concreet aan de volkeren van Oceanië voor te houden, de Kerk iedere cultuur moet respecteren en nooit van het volk mag vragen hun cultuur te verloochenen. "De Kerk nodigt alle volkeren uit om het levende woord van Jezus tot uitdrukking te brengen op een wijze die hun hart en geest aanspreekt."⁴⁵ "Het evangelie is niet tegen een bepaalde cultuur gekant, als zou het, wanneer het daarmee in aanraking komt, die cultuur willen beroven van hetgeen haar toebehoort, en haar zou dwingen uitwendige vormen aan te nemen die haar wezensvreemd zijn."⁴⁶ Voor de Kerk is het van vitaal belang een bepaalde cultuur volop in zich op te nemen, en het proces van zuivering en omvorming van binnenuit

41. Vgl. *Propositie* 1.

42. Vgl. *Propositie* 2.

43. Johannes Paulus II, Encycliek *Fides et ratio* (14 september 1998), 70.

44. Vgl. *Propositie* 2.

45. Vgl. Paulus VI, Toespraak tot de aborigines (Sydney, 2 december 1970), in: AAS 63 (1971), 69, vgl. ook Johannes Paulus II, Toespraak tot de aborigines (Alice Springs, 29 november 1986), 12, in: AAS 79 (1987), 978.

46. *Fides et ratio*, 71.

op gang te brengen.⁴⁷

Authentieke inculturatie van het evangelie heeft twee facetten. Enerzijds vindt men in een bepaalde cultuur positieve waarden en vormen die een verrijking kunnen betekenen voor de manier waarop het evangelie verkondigd, verstaan en beleefd wordt. Van de andere kant stelt het evangelie de culturen voor een uitdaging en eist het dat bepaalde waarden en vormen veranderen.⁴⁸ Zoals Gods Zoon een van ons is geworden, uitgezonderd de zonde (vgl. Heb 4,15), zo aanvaardt en erkent het christelijk geloof alles wat waarlijk menselijk is, maar verwierpt het alles wat zondig is. Door het inculturatieproces komt het tot een dialoog tussen evangelie en cultuur “waarin het duidelijk wordt wat wel en wat niet van Christus is”.⁴⁹ Iedere cultuur moet gezuiverd en omgevormd worden door de waarden die geopenbaard zijn in Paasmysterie.⁵⁰ Zo zullen de positieve waarden en vormen die men aantreft in de culturen van Oceanië een verrijking betekenen voor de manier waarop het evangelie verkondigd, verstaan en beleefd wordt.⁵¹ De Blijde Boodschap “is een werkelijke vorm van bevrijding van iedere door de zonde veroorzaakte wanorde, en tegelijk een uitnodiging tot de volle waarheid. Bij een dergelijke ontmoeting worden de culturen niet alleen in geen enkel opzicht aangetast, maar worden ze zelfs geprikkeld om zich open te stellen voor de nieuwheid van de waarheid van het evangelie, en aangespoord om zich verder te ontwikkelen.”⁵² Door Christus’ Geest omgevormd komen die culturen tot de volheid van leven waarop hun waarden uiteindelijk ten diepste waren gericht, en waarnaar hun volkeren steeds hebben verlangd. Zonder Christus kan inderdaad geen enkele menselijke cultuur worden wat ze in wezen is.

De huidige situatie

17. De laatste tijd heeft de Kerk de incultu-

ratie van het christelijk geloof sterk aange-
moedigd. Zo heeft paus Paulus VI bij zijn
bezoek aan Oceanië benadrukt dat de
katholieke godsdienst “volstrekt niet het
goede en oorspronkelijke in welke menselij-
ke vorm van cultuur ook onderdrukt, maar
integendeel het eigen karakter van ieder
volk aanvaardt, respecteert en tot zijn recht
doet komen, en dat ze het éne kleed zonder
naad van de Kerk van Christus met ver-
scheidenheid en schoonheid versiert”.⁵³ Ik
heb deze woorden nagesproken bij mijn
ontmoeting met de aborigines van Austr-
alië: “het evangelie van Jezus Christus
spreekt alle talen. Het heeft hoogachting
voor alle culturen en omhelst ze alle. Het
ondersteunt ze in alle menselijke aangele-
gheden, en reinigt ze, zo nodig, van
eventuele aanslibbels. Het evangelie verheft
en verrijkt de culturen door de geopenbaar-
de boodschap over een liefhebbende en
barmhartige God.”⁵⁴ De synodevaders heb-
ben de Kerk gevraagd in Oceanië de waar-
heid van Christus te doen verstaan en aan te
bieden uitgaande van de overleveringen en
culturen uit het gebied. In de missiegebie-
den dienen de missionarissen hun werk in
goede verstandhouding met de inheemse
christenen te verrichten, zodat geloof en
leven van de Kerk tot uitdrukking komen in
een rechtmatige, bij iedere cultuur passende,
vorm.⁵⁵

Sinds de komst van de eerste immigran-
ten en missionarissen is de Kerk in Oceanië
vanzelfsprekend gewikkeld geweest in een
inculturatieproces binnen de talrijke, vaak
naast elkaar levende culturen van het
gebied. Met open oog voor de tekenen van
de tijd hebben de synodevaders “erkend dat
de vele culturen, ieder daarvan op eigen
wijze, door bepaalde inzichten de Kerk hel-
pen om het evangelie van Jezus Christus
beter te verstaan en te verwoorden”.⁵⁶

Voor het goede verloop van dit proces is
trouw aan Christus en aan de authentieke

47. Vgl. *Propositie* 2.

48. Vgl. *t.a.p.*

49. *Propositie* 4.

50. Vgl. Johannes Paulus II, postsynodale apostolische Exhortatie *Ecclesia in Africa* (14 september 1995), 61.

51. Vgl. *Propositie* 2.

52. *Fides et ratio*, 71.

53. Toespraak tot de bisschoppen van Oceanië.

54. Toespraak tot de aborigines (1986), 12.

55. Vgl. *Propositie* 2.

56. *T.a.p.*

Traditie van de Kerk vereist. Authentieke inculturatie van het christelijk geloof moet altijd gebeuren onder leiding van de universele Kerk. Terwijl ze volledig trouw blijven aan de geest van *communio*, zouden de plaatselijke Kerken ernaar moeten streven om geloof en leven van de Kerk op een rechtmatige en voor de inheemse culturen geschikte wijze vorm te geven.⁵⁷ Nieuwe uitdrukkingsvormen zouden door het bevoegd gezag moeten worden beoordeeld en goedgekeurd. Na te zijn goedgekeurd zullen door deze authentieke vormen van inculturatie de volkeren in Oceanië beter kunnen ervaren welk een overvloed van leven door Jezus Christus wordt aangeboden.⁵⁸

De synodevaders hebben de wens uitgesproken dat de toekomstige priesters, diakens en catechisten door en door vertrouwd zouden zijn met de cultuur van het volk dat zij zullen dienen. Om goede christelijke leiders te worden moeten ze een vorming ontvangen die hen niet vervreemdt van het concrete dagelijks leven van de mensen. Ze zijn geroepen tot een geïncultureerde evangelisering door middel van geëigend pastoraal werk dat de christelijke gemeenschap toestaat het geloof te aanvaarden, te beleven en over te dragen in haar eigen cultuur, afgestemd op het evangelie en in *communio* met de universele Kerk.⁵⁹

Naar het perspectief dat hun voor ogen staat, schetsen de synodevaders het ideaalbeeld van de talrijke culturen van Oceanië, als een rijke en karakteristieke beschaving die leeft vanuit het geloof in Jezus Christus. Vurig bid ik samen met hen dat de volkeren in Oceanië de liefde mogen ontdekken van Christus, Weg, Waarheid en Leven, zodat ze de beschaving van liefde en vrede mogen meemaken en opbouwen, die de volkeren in de Stille Zuidzee steeds tot stand hebben willen brengen.

Hoofdstuk III

De waarheid van Jezus Christus verkondigen in Oceanië

“Toen Hij aan het meer van Gennesaret stond en de mensenmenigte zich om Hem verdrong om het woord van God te horen, zag Hij twee boten bij het meer liggen. De vissers waren van boord gegaan en spoelden de netten. Hij stapte in een van die boten, die van Simon, en vroeg hem een eindje van het land af te varen. Hij ging zitten en vanuit de boot gaf Hij de mensen onderricht” (Lc 5,1-3).

Een nieuwe evangelisatie

De evangelisatie in Oceanië

18. Evangelisatie is de opdracht die de Kerk heeft om de in Jezus Christus geopenbaarde waarheid van God te brengen aan de wereld. Het was de uitdrukkelijke wens van de synodevaders dat *communio* onderwerp en richtlijn van de gehele evangelisatie in Oceanië zou zijn⁶⁰ en ten grondslag zou liggen aan alle pastorale planning. Bij evangelisatie brengt de Kerk haar eigen inwendige eenheid tot uitdrukking en treedt zij op als één enkel lichaam, waarbij ze heel de mensheid in God door Christus tot eenheid tracht te brengen. Allen die gedoopt zijn hebben de verantwoording om het evangelie met woord en daad bekend te maken in de wereld waarin zij leven.⁶¹ Het evangelie moet door iedereen in Oceanië worden gehoord, door gelovigen en niet-gelovigen, door inheemse bevolking en immigranten, door jong en oud. Inderdaad hebben al deze mensen het recht het evangelie te vernemen, en de christenen hebben dus de heilige plicht om het met hen te delen. In deze tijd is een nieuwe evangelisatie noodzakelijk zodat iedereen kan horen van Gods genade die in Jezus Christus aan alle volken wordt

57. Vgl. *t.a.p.*

58. Vgl. *Verslag na de besprekingen*, 12.

59. Vgl. *Redemptoris missio*, 54.

60. Vgl. Speciale Vergadering voor Oceanië van de Bisschoppensynode, *Lineamenta*, 42; *Instrumentum laboris*, 22, 51; *Propositioes* 4, 10, 44.

61. Vgl. *Propositio* 4.

aangeboden, haar kan verstaan en erin geloven.

Tijdens de Speciale Vergadering hebben de bisschoppen met elkaar gesproken over de rijke schat van hun eigen pastorale ervaringen en die van hun naaste medewerkers. Zo ontdekten zij samen nieuwe perspectieven voor de toekomst van de Kerk in Oceanië. Velen van hen spraken over de beproeving van een eenzaam bestaan, geweldige afstanden te moeten afleggen, in primitieve omstandigheden te leven. Tegelijk schetsten ze zeer positieve ervaringen met het prille geloof en de *communio*, als mensen het evangelie aanvaardden en de liefde ontdekten van God. De bisschoppen spraken ook over wat zij hoopten of vreesden, over hetgeen voldoening gaf of teleurstelling bracht, over groei en verval van particuliere Kerken in Oceanië. Voor sommigen was het duidelijk dat de Kerk in Oceanië als geheel op een kruispunt van wegen was aangekomen en dus belangrijke keuzes moest maken voor de toekomst. Ze beseften dat de nieuwe omstandigheden in Oceanië gepaard gaan met grote uitdagingen, en dat de tijd is aangebroken om aan de volkeren van de Stille Zuidzee het evangelie opnieuw voor te houden, opdat zij het Woord van God met een verjongd geloof kunnen horen en overvloediger leven mogen vinden in Christus. Maar ze erkenden dat daartoe nieuwe wegen en methodes van evangelisatie nodig zijn, die worden ingegeven door een overgroot geloof, hoop en liefde voor Jezus onze Heer.

Als eerste fase in deze noodzakelijke 'nieuwe wijze van denken' (vgl. Rom 12,2) hebben de bisschoppen met grote instemming gesproken over al wat is gedaan om de richtlijnen van het Tweede Vaticaans Concilie naar best vermogen ten uitvoer te leggen. Ze hebben erop gewezen dat op deze grondslag verder moet worden gebouwd, hetgeen betekent dat er andere initiatieven genomen moeten worden om bij

mensen van wie het geloof verzwakt is, dit te versterken, en het geloof op overtuigender wijze aan de samenleving als geheel te presenteren. De oproep tot vernieuwing betekent dat gevraagd wordt de waarheid van Jezus Christus aan de wereld te verkondigen, en van Hem te getuigen, zo nodig zelfs door het martelaarschap. Hiertoe is de Kerk in Oceanië thans geroepen, en dat is de onderliggende reden voor het houden van de Speciale Vergadering van de Bisschoppensynode.⁶²

Gezien de situatie in Oceanië kan het voorkomen dat Gods oproep niet gehoord wordt ten gevolge van de wereldwijde veranderingen, die in dit gebied het eigen cultureel karakter en de maatschappelijke instellingen beïnvloeden. Sommigen vrezen dat deze veranderingen tot ondermijning van de grondslagen van het geloof en tot 'geestelijke weerzin' en wanhoop zouden kunnen leiden. Laten we in dergelijke omstandigheden bedenken dat de Heer de kracht schenkt om dergelijke bekoringen te overwinnen. Ons geloof in Hem is als een huis dat op een rots is gebouwd. "De regen viel neer, de bergstromen kwamen omlaag, de wind stak op en ze stortten zich op dat huis, en het stortte niet in, want het was op de rots gegrondvest" (Mt 7,25). Uit kracht van de heilige Geest maakt de Kerk in Oceanië zich op voor een nieuwe evangelisatie van de volkeren, die in deze tijd dorsten naar Christus. "Nú is het die gunstige tijd, nú is het de dag van het heil" (2Kor 6,2).

Vele synodevaders zeiden ongerust te zijn over de maatschappelijke positie van het christelijk geloof in Oceanië, en merkten op dat het minder invloed heeft op de politiek met betrekking tot het algemeen belang, de openbare zedelijkheid en de rechtsbedeling, de status van gezin en huwelijk of zelfs het recht op leven. Enige bisschoppen wezen erop dat hetgeen de Kerk leert soms zelfs door katholieken wordt

62. Vgl. *Tertio millennio adveniente*, 21.

aangevochten. In zoverre dit waar is, is het nogal begrijpelijk dat de stem van de Kerk zich minder doet gelden in het openbare leven.

Alle plaatselijke Kerken in Oceanië hebben te maken met de uitdagingen van de moderniteit en de postmoderniteit, maar heel in het bijzonder de plaatselijke Kerken in een samenleving waarin secularisatie, individualisme en consumentisme zich krachtiger manifesteren. Wanneer de bisschoppen in het leven van sommige mensen een verzwakt katholiek geloof bespeuren en zien dat zij minder praktiseren is de oorzaak daarvan naar hun oordeel dat deze mensen zich in hun denken en doen laten leiden door een totaal gesecculariseerde norm. Paus Paulus VI waarschuwde reeds: "Het gevaar bestaat dat de mens alles tot een aards humanisme terugbrengt, de morele en geestelijke dimensie van het leven uit het oog verliest, zich niet meer bekommert om zijn noodzakelijke relatie met de Schepper."⁶³ De Kerk moet haar opdracht om het evangelie te verkondigen vervullen in een steeds sterker gesecculariseerde wereld. Het Godsbesef en het besef van zijn liefdevolle Voorzienigheid is bij veel mensen, en zelfs in grote delen van de samenleving, getaand. De praktische onverschilligheid ten opzichte van godsdienstige waarheden en waarden versluiert het gelaat van de goddelijke liefde. Vandaar dat "tot een van de eerste vereisten voor nieuwe toelig op evangelisatie gerekend moet worden dat men weer besef krijgt van het heilige, weer inziet welke centrale plaats God in heel het mensenbestaan inneemt".⁶⁴ Het eerste wat de Kerk in Oceanië te doen staat is te beginnen aan een nieuwe evangelisatie. In zekere zin is haar opdracht eenvoudig en duidelijk: aan de menselijke samenleving opnieuw de gehele boodschap van het heil in Jezus Christus voorhouden. De Kerk wordt naar de wereld van deze tijd gezonden, naar de mannen en

vrouwen van deze tijd, "om het evangelie te verkondigen ... opdat het kruis van Christus zijn kracht niet zou verliezen. Want de boodschap van het kruis is ... een kracht Gods" (1Kor 1,17-18).⁶⁵

Aan wie de evangelisatie is toevertrouwd

19. Evenals de apostelen worden de bisschoppen naar hun dioceses gezonden om als eersten te getuigen van de verrezen Christus. Geschaard rond de opvolger van Petrus vormen zij een college dat tot opdracht heeft het evangelie door de wereld te verspreiden. Tijdens de Speciale Vergadering voor Oceanië erkenden de bisschoppen dat zij zelf als eersten geroepen zijn tot nieuwheid van leven en getuigenis. Door zich biddend te verdiepen in de heilige Schrift en de Traditie zullen zij hun geloof inniger leren kennen en liefhebben. Op deze wijze zullen zij als herder van hun volk met nog meer resultaat een bijdrage leveren aan de opdracht van de nieuwe evangelisatie.⁶⁶ Zoals duidelijk uit de Handelingen van de apostelen blijkt, is het fundamentele kenmerk van de door de heilige Geest ingegeven apostolische opdracht de moed te hebben "het woord van God met vrijmoedigheid" (Hnd 4,31) te verkondigen. Deze moed wordt hun geschonken in reactie op het gebed van de gehele gemeenschap: "Geef dat uw dienaren in alle vrijmoedigheid uw woord verkondigen" (Hnd 4,29). Deze zelfde heilige Geest stelt ook in onze tijd de bisschoppen in staat om openlijk, duidelijk en moedig te spreken wanneer ze geconfronteerd worden met een samenleving die het woord van de christelijke waarheid te horen moet krijgen. De katholieken in Oceanië blijven vurig bidden dat hun herders evenals de apostelen stoutmoedig mogen getuigen van Christus; de Opvolger van Petrus verenigt zich met hun gebed.

Samen met de bisschoppen zijn alle christengelovigen – geestelijkheid, religieu-

63. Homilie op de Renbaan van Randwick, 3.

64. Toespraak tot de bisschoppen van Australië, 4.

65. Vgl. Toespraak tot de bisschoppen van Nieuw-Zeeland, n. 5.

66. Vgl. *Propositie* 4.

zen en leken – tot het verkondigen van het evangelie geroepen. Hun *communio* krijgt concreet gestalte door een geest van samenwerking, die zelf een krachtig getuigenis is van het evangelie. De priesters zijn de naastmedewerkers van de bisschoppen en helpen hen het meest daadwerkelijk in het werk van de evangelisatie, met name in de aan hun zorg toevertrouwde parochiegemeenschappen.⁶⁷ Zij dragen Christus' Offer op voor de noden van de gemeenschap, zij verzoenen zondaars met God en met de gemeenschap, zij versterken zieken op hun tocht naar het eeuwig leven,⁶⁸ en ze maken het aldus mogelijk dat de hele gemeenschap in leven en dood getuigenis aflegt van het evangelie. Godgewijde mannen en vrouwen zijn een levend teken van het evangelie. Hun geloften van evangelische armoede, maagdelijkheid en gehoorzaamheid zijn een veilige weg om Christus beter te leren kennen en liefhebben; uit deze innige verbondenheid met de Heer komt hun godgewijde dienst in de Kerk voort die zo'n heerlijke genade is gebleken voor Oceanië.⁶⁹ Ook de leken spelen hun rol doordat ze de wereld aan God toewijden; velen van hen gaan dieper beseffen hoe onmisbaar hun rol is in de evangelisatieopdracht van de Kerk.⁷⁰ Door het getuigenis van hun liefde in het huwelijkssacrament of door de edelmoedige toewijding van hen die geroepen zijn tot ongehuwd leven, door al wat zij in de wereld aan activiteit ontplooiën, kunnen en moeten de leken in alle lagen van de samenleving in Oceanië een werkelijk zuurdesem zijn. Het slagen van de nieuwe evangelisatie hangt daarvan grotendeels af.

Een nieuwe verkondiging van Christus moet wortelen in een inwendige vernieuwing van de Kerk, en, als men het gevaar van een naar binnen gekeerde Kerk wil vermijden, moet het doel van iedere vernieuwing in de Kerk de zending zijn. Alle aspecten van de zending van de Kerk in de wereld

moeten voortkomen uit een vernieuwing die uitgaat van de beschouwing van Christus' gelaat.⁷¹ Deze vernieuwing zal dan leiden tot concrete pastorale programma's; wat dit punt betreft, vraagt de Speciale Vergadering de plaatselijke gemeenschappen hun bijdrage te leveren aan de nieuwe evangelisatie door in hun liturgie en ook in hun maatschappelijke en apostolische activiteiten een geest van hartelijke onderlinge verbondenheid te ontwikkelen; te trachten in contact te komen met niet-praktiserende en van de Kerk vervreemde katholieken; het eigen karakter van de katholieke scholen te versterken; volwassenen gelegenheid te bieden hun geloof te verdiepen door middel van studie- en vormingsprogramma's; aan hen die niet tot de christelijke gemeenschap behoren, onderricht te geven in de katholieke leer en deze goed uit te leggen; de sociale leer van de Kerk in het sociale leven in Oceanië tot gelding te brengen.⁷² Dankzij deze gezamenlijke initiatieven zal van het evangelie een grotere overtuigingskracht uitgaan op de samenleving en zal het evangelie de cultuur sterker kunnen beïnvloeden.

De heilige Geest bracht de eerste christenen ertoe om in Christus te geloven en Hem te verkondigen als de enige, door de Vader gezonden Heiland van de wereld. Te allen tijde is het de heilige Geest die vernieuwing en evangelisatie bewerkt; Hij zal zeker ook de Kerk van onze dagen helpen bij het vinden van de missionaire krachten en methodes die geschikt zijn voor onze zo snel veranderende samenlevingen. En even zeker zal de nieuwe evangelisatie aan de volkeren van Oceanië de wonderbare vruchten brengen van de heilige Geest, zoals de eerste christenen hebben ervaren toen zij de verrezen Heer ontmoetten en de gave ontvingen van zijn liefde die sterker was dan de dood.

67. Vgl. *t.a.p.*

68. Vgl. *t.a.p.*

69. Vgl. *t.a.p.*

70. Vgl. *t.a.p.*; zie ook de oproep van paus Johannes Paulus II tot de leken te Sydney in 1986: "Komt terug! ... Komt terug naar huis!", in: Homilie tijdens de Mis voor de diocesen van New South Wales (Renbaan van Randwick, Sydney, 26 november 1986), 5, in: *Insegnamenti IX, 2* (1986), 1678.

71. Vgl. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Novo millennio ineunte* (6 januari 2001), 16.

72. Vgl. *Propositie* 4.

Primaat van de verkondiging

20. *Het kerygma* is het Woord van God dat verkondigd wordt om de mensheid met God te verzoenen door het geloof in Christus. We zien hoe het *kerygma* krachtig werkzaam is in de eerste gemeenschap te Jeruzalem. “Ze wijdden zich trouw aan het onderwijs dat de apostelen gaven, en aan de onderlinge gemeenschap, het breken van het brood en het gebed” (Hnd 2,42). Dat is de ware kern van het leven van de Kerk, de vrucht van de eerste evangelisatie. Men gaat Christus Jezus volgen omdat men in zijn door de Kerk verkondigd Woord gelooft. Paulus schrijft: “hoe kunnen ze verkondigen, als ze niet zijn gezonden?” (Rom 10,15); Christus zelf zendt zijn apostelen uit, en zo “klinkt de boodschap over heel de aarde, reikt dat getuigenis tot het einde van de wereld” (Ps 19,5). Als “getuigen van de goddelijke en katholieke waarheid”⁷³ hebben de missionarissen zeeën en landen doorkruist, zijn ze door woestijnen en wilde wateren getrokken, hebben ze te maken gehad met grote culturele problemen bij het vervullen van hun prachtig werk. Terugziende op de ontstaansgeschiedenis van de Kerk in Oceanië, zagen de synodevaders in dat een nieuwe en moedige verkondiging van het evangelie in onze tijd noodzakelijk is.

De Kerk staat voor een dubbele uitdaging als zij het evangelie in Oceanië wil verkondigen: dat zijn enerzijds de traditionele godsdiensten en culturen, anderzijds het moderne secularisatieproces. In beide gevallen is het de “eerste en dringende plicht de verrezen Christus te verkondigen, hetgeen dient te gebeuren in een persoonlijke ontmoeting waardoor de ander gebracht kan worden tot de bekering van het hart en het verzoek om het doopsel”.⁷⁴ Of de Kerk nu te maken heeft met de traditionele godsdienst dan wel met een geraffineerde filosofie, steeds zal zij in woord en daad “de waarheid die in Jezus is” verkondigen (Ef 4,21; vgl.

Kol 1,15-20). In het licht van deze waarheid levert zij haar bijdrage aan de discussie over de waarden en ethische beginselen die in het leven van de mens bron zijn van geluk, en van vrede in de menselijke samenleving. Het geloof moet steeds worden voorgehouden als een rationeel en coherent gebeuren, zodat het daardoor op steeds breder terrein van de menselijke ervaring kan doordringen. Het geloof heeft immers in zich het vermogen de cultuur zelf gestalte te geven door tot datgene wat haar ten diepste beweegt door te dringen. Met oog voor de twee polen van de christelijke traditie en de inbreng van de huidige cultuur moet het gesprek tussen geloof en rede gepaard gaan met het getuigenis dat men met zijn leven geeft, wil de evangelisatie vruchtbaar zijn. Maar meer dan wat ook is een vrijmoedig verkondigen van Christus noodzakelijk, een “*parrhèsia* van het geloof”.⁷⁵

Evangelisatie en de media

21. In de moderne wereld is door toedoen van de media, zelfs in de meest afgelegen streken van Oceanië, een steeds sterkere modernisering gaande. De media beïnvloeden heel sterk het leven van de mensen, hun cultuur, hun zedelijke inzichten en hun godsdienstig gedrag. Bij onkritisch gebruik kunnen ze een schadelijke uitwerking hebben op de traditionele culturen. De synodevaders verlangden vurig dat men zich meer bewust zou worden van de macht van de media, die “aan de Kerk een uitstekende gelegenheid bieden om het evangelie te verkondigen, te bouwen aan gemeenschapszin en solidariteit”.⁷⁶ In feite vormen de media vaak het enige contact van de Kerk met niet-praktiserende en van de Kerk vervreemde katholieken. Men moet er dus vindingrijk en verantwoord gebruik van maken.⁷⁷

Waar mogelijk, zou de Kerk een pastoraal plan voor de communicatiemiddelen

73. *Lumen gentium*, 25.

74. *Fides et ratio*, 38.

75. A.w., 48.

76. *Propositie* 5.

77. Vgl. *Propositie* 4.

moeten opstellen op nationaal, diocesaan en parochieel niveau. Bundeling van krachten in de Kerk is noodzakelijk om een betere opleiding te garanderen van de mensen die de Kerk in de media vertegenwoordigen,⁷⁸ en om leken van beproefd geloof te stimuleren zich als roeping in de mediawereld te begeven. Het is hoopvol te zien hoe sterk in de media werkzame christenen aan de christelijke waarden gehecht blijken te zijn. Met hun hulp kunnen er op professionele wijze godsdienstige uitzendingen worden gemaakt of programma's die menselijke en zedelijke waarden weerspiegelen, zelfs al ontbreekt het vaak aan geldelijke middelen. Een katholiek mediacentrum voor heel Oceanië zou heel nuttig zijn om de media te kunnen gebruiken voor evangelisatie-oeleinden. Ook hebben de bisschoppen hun bezorgdheid uitgesproken over de fatsoensnormen in de media en hun verweten dat er zoveel geweld in voorkomt.⁷⁹ De kerkleiders moeten hun medewerking verlenen bij het opstellen van een ethische gedragscode voor de media;⁸⁰ verder dienen gezinnen en jonge mensen geholpen te worden zich een kritisch oordeel te vormen over de inhoud van de programma's. Het christelijk geloof wil dat we als toehoorders, kijkers en lezers de dingen op hun juiste waarde weten te schatten.⁸¹

De bisschoppen hebben hun zorg uitgesproken met betrekking tot de reclame en opgemerkt dat reclame een krachtige invloed kan hebben ten goede zowel als ten kwade. Door de voortschrijdende globalisatie en het toenemend aantal monopolies in de media komen de mensen steeds sterker onder invloed te staan van de reclame. Door de macht van beeld en suggestie werkt de reclame vaak een cultuur van consumentisme in de hand, waarbij de betekenis van een mens nog slechts afhangt van de vraag wat hij of zij bezit of kan verwerven. Mensen gaan erdoor denken dat er niets gaat boven

hetgeen een consumptiemaatschappij te bieden heeft. "De grootste zorg omtrent de macht van de reclame is dat er bijna voortdurend een ideologie door wordt verspreid die duidelijk in strijd is met de visie van het katholieke geloof."⁸² Het is dus van belang dat de gelovigen, en met name de jonge mensen, kritisch leren staan tegenover de in de huidige maatschappij alom tegenwoordige reclame. Hun moet daarom een helder en krachtig besef worden bijgebracht van de menselijke en christelijke waarden die ten grondslag liggen aan de katholieke opvatting van het leven.

De uitdaging van het geloof in deze tijd

Catechese

22. De opdracht van de Kerk om in deze tijd 'de waarheid van Jezus Christus te verkondigen' in Oceanië vraagt vernieuwing van haar catechese, van haar onderricht en van de vorming die ze geeft op het gebied van het geloof. De grote invloed die de media hebben op het leven van de mensen bewijst hoe sterk bij een nieuwe maatschappelijke situatie ook nieuwe methoden vereist zijn om het geloof aan te bieden. Catechese heeft tot doel kinderen, opgroeiende jeugd en volwassenen op te voeden in het geloof. Dat houdt met name in "een onderricht van de christelijke leer dat meestal op samenghangende en systematische manier wordt gegeven, met de bedoeling de gelovigen in te wijden in de volheid van het christelijk leven".⁸³ De synodevaders verklaarden zich bereid tot het brengen van belangrijke offers op financieel gebied en met betrekking tot de personeelsvoorziening, in het streven om bepaalde groepen te bereiken die gemakkelijk worden vergeten. Een bijzondere aandacht moet worden besteed aan het systematisch opzetten van cursussen voor

78. Vgl. *Propositie* 6.

79. Vgl. *t.a.p.*

80. Vgl. *Propositie* 7.

81. Vgl. *Propositie* 5.

82. *Propositie* 7.

83. Johannes Paulus II, apostolische Exhortatie *Catechesi tradendae* (16 oktober 1979), 18.

volwassenen en kinderen die speciale behoeften hebben waarmee katholieke scholen geen rekening houden. Godsdienstvrijheid is een van de grondrechten van de mens, en houdt ook het recht in op onderricht in het geloof.⁸⁴ “Iedere gedoopte heeft, op basis van zijn doopsel, het recht van de Kerk onderricht en opvoeding te ontvangen om tot een echt christelijk leven te komen.”⁸⁵ Regeringen en schoolbesturen dienen daarom erop toe te zien dat dit recht werkelijk gerespecteerd wordt. “Wanneer Kerk en Staat werkelijk als partners de zorg dragen voor de financiering en de goede gang van zaken op de scholen, betekent dit dat de opvoeding van kinderen en jeugd in het land goed wordt behartigd.”⁸⁶ Religieuzen, leken en priesters hebben daaraan gewerkt, vaak ten koste van grote inspanningen en offers. Wat zij deden, moet geconsolideerd en versterkt worden om te garanderen dat iedere gedoopte kan groeien in het geloof en het verstaan van de waarheid van Christus.

Oecumene

23. De verdeeldheid onder de christenen tast volgens de synodevaders heel sterk de geloofwaardigheid aan van de Kerk. Met een ondertoon van droefheid hebben zij het verlangen uitgesproken dat de verdeeldheid niet moge voortduren en dat nieuwe pogingen worden gedaan om tot verzoening en gesprek te komen opdat de glans van het evangelie helderder kan schijnen.

In veel missiegebieden van Oceanië hebben de verschillen tussen Kerken en kerkelijke Gemeenschappen in het verleden geleid tot naijver en tegenstellingen. Maar in de laatste tijd zijn de onderlinge betrekkingen positiever en hartelijker geworden. De Kerk in Oceanië heeft hoge prioriteit gegeven aan de oecumene, en dankzij haar is er thans in de oecumenische activiteiten een nieuwe en open mentaliteit. Gelegenhe-

den voor “een heilsdialoog” worden verwelkomd,⁸⁷ en deze leidt tot wederzijds begrip en grotere onderlinge verrijking. Het grote verlangen naar eenheid in geloof en erediens is een van de gaven, door de heilige Geest aan Oceanië geschonken;⁸⁸ de samenwerking op het gebied van caritatieve werken en sociale gerechtigheid is een overduidelijk teken van christelijke saamhorigheid. De oecumenische beweging heeft in Oceanië op vruchtbare bodem wortel kunnen schieten, want op veel plaatsen zijn er nauwe banden tussen de plaatselijke gemeenschappen. Wanneer het verlangen naar eenheid nog verder toeneemt, zullen we deze gemeenschappen dicht bijeen kunnen houden. Dit verlangen naar een diepere eenheid in Christus is tot uiting gekomen in de warme aanwezigheid van afgevaardigden uit de andere Kerken en kerkelijke Gemeenschappen. Zij hadden een stimulerende en nuttige inbreng om voortgang te boeken op de weg naar de door Christus gewilde eenheid.

Voor katholieken die oecumenisch werk verrichten is het van belang dat zij de leer van de Kerk, haar traditie en geschiedenis, beter leren kennen; wanneer zij dieper hun geloof verstaan, zullen zij beter tot oecumenische dialoog en samenwerking in staat zijn. Ook wordt een ‘geestelijke oecumene’ gevraagd, dat wil zeggen een oecumene van gebed en bekering. Oecumenisch gebed zal leiden tot een met elkaar delen van leven en dienst overal waar christenen zoveel als thans mogelijk is, dingen samen doen. Geestelijke oecumene kan ook leiden tot een dialoog op leerstellig gebied, of als dat reeds gebeurt, aan deze dialoog een sterke impuls geven. De synodevaders zouden graag kunnen beschikken over oecumenisch aanvaardde teksten van de heilige Schrift en gebeden voor gemeenschappelijk gebruik. Ze wens-ten dat er meer aandacht besteed zou worden aan de pastorale begeleiding van gezin-

84. Vgl. a.w., 14.

85. *T.a.p.*

86. *Propositie 9.*

87. Paulus VI, Encycliek *Ecclesiam suam* (6 augustus 1964), III.

88. Vgl. *Propositie 13.*

nen waarvan de leden een verschillende christelijke godsdienst hebben. Ook wilden ze bevorderen dat de Kerk zo mogelijk tezamen met andere christelijke gemeenschappen zou optreden bij sociale dienstverlening. Christelijke leiders doen er goed aan in onderling overleg op te treden en, indien noodzakelijk of gewenst, gemeenschappelijke verklaringen af te leggen over godsdienstige of maatschappelijke vraagstukken.⁸⁹

Fundamentalistische groeperingen

24. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen de oecumenische beweging en de wijze waarop de Kerk zich opstelt tegenover fundamentalistische godsdienstige groeperingen en bewegingen, waarvan sommige een christelijke achtergrond hebben. In enkele missiegebieden maken de bisschoppen zich zorgen over de indruk die deze godsdienstige groeperingen of deze sekten maken op de katholieke gemeenschap. Sommige groepen baseren hun ideeën op een wijze van Schriftlezing waarin vaak apocalyptische beelden worden gebruikt, gedreigd wordt dat de wereld een duistere toekomst tegemoet gaat, en aan de aanhangers materiële beloningen in het vooruitzicht worden gesteld. Sommige van die groeperingen staan openlijk vijandig tegenover de Kerk, terwijl andere met haar in gesprek willen gaan. In tal van hoger ontwikkelde en seculariseerde samenlevingen is er een groeiende ongerustheid over fundamentalistische christelijke groeperingen die jonge mensen ertoe brengen de Kerk en zelfs hun familie te verlaten. Heel veel soorten van bewegingen bieden een bepaalde vorm van spiritualiteit die naar hun zeggen een middel zou zijn tegen de schadelijke gevolgen van een technologische cultuur die vervreemdend werkt en waarin men zich vaak machteloos voelt. De aanwezigheid en het optreden van deze groeperingen en bewegingen vormen een uitdaging voor de Kerk, zetten haar aan

tot nieuw elan in haar pastoraal, en met name tot een hartelijker tegemoet treden van jonge mensen en mensen in grote geestelijke of materiële nood.⁹⁰ Deze situatie vraagt ook om een betere bijbelse en sacramentele catechese, en om een geschikte vorming op spiritueel en liturgisch gebied. Er is behoefte aan een nieuwe apologie, gedachtig de woorden van Petrus: weest “altijd bereid tot verantwoording aan ieder die rekenschap vraagt van de hoop die in u leeft” (1Petr 3,15). Zo zullen de gelovigen meer vertrouwen hebben in hun katholieke geloof en minder vatbaar zijn voor de verleiding van genoemde groeperingen en bewegingen, die vaak het tegendeel brengen van hetgeen ze beloven.

Interreligieuze dialoog

25. Er zijn talloze gelegenheden om te reizen, en naar elders vertrekken is veel makkelijker geworden, met als gevolg dat er meer dan ooit tevoren in de wereld een ontmoeting plaatsvindt van culturen, en men tegenwoordig de grote niet-christelijke godsdiensten ook in Oceanië aantreft. Er zijn steden met gemeenschappen van joden waarvan een groot aantal de Holocaust heeft overleefd; deze gemeenschappen kunnen een belangrijke rol spelen in de betrekkingen tussen joden en christenen. Op veel plaatsen zijn er sinds lang daar gevestigde moslingemeenschappen; elders, gemeenschappen van hindoes; weer ergens anders zijn er centra van boeddhisme in opkomst. Het is van belang dat de katholieken die godsdiensten, met hun leer, levenswijze en eredienst, beter leren kennen. Wanneer ouders die tot die godsdiensten behoren, hun kinderen op katholieke scholen inschrijven, betekent dit voor de Kerk een bijzonder delicate opgave.

Ook moet de Kerk in Oceanië een grondiger studie maken van de traditionele godsdiensten van de inheemse volkeren,

89. Vgl. *t.a.p.*

90. Vgl. *Propositie*
14.

zodat ze met meer succes de voor de verkondiging van de christelijke boodschap vereiste dialoog kan aangaan. “Verkondiging en dialoog worden elk op hun wijze beschouwd als wezenlijke bestanddelen en authentieke elementen van de ene evangelische zending van de Kerk. Beide zijn gericht op de mededeling van de heilswaarheid.”⁹¹ Om een vruchtbaar gesprek te voeren met die godsdiensten heeft de Kerk deskundigen nodig op het gebied van filosofie, antropologie, vergelijkende godsdienstwetenschappen, sociale wetenschappen en vooral van theologie.

Hoop voor de samenleving

De sociale leer van de Kerk

26. De Kerk beschouwt het sociaal apostolaat als een integraal onderdeel van haar evangelische zending, die is: een woord van hoop te spreken tot de wereld. Hoezeer zij zich hiervoor inzet blijkt uit hetgeen zij doet voor de menselijke ontwikkeling, uit het feit dat ze de mensenrechten bevordert, opkomt voor het leven en de menselijke waardigheid, voor sociale gerechtigheid en milieubescherming. Geheel in de lijn van hun volk zeiden de synodevaders vastbesloten te zijn actie te voeren tegen onrecht, corruptie, bedreiging van het leven en de nieuwe vormen van armoede.⁹²

Toen tegen het einde van de negentiende eeuw de industriële en consumptieaanspanning nog maar net in opkomst was, heeft de Kerk in Oceanië de sociale leer van de pausen aanvaard over het recht van de arbeider op werk en rechtvaardig loon. In de ontwikkelingsgebieden van Oceanië is de sociale leer van de Kerk goed ontvangen, met name sinds het Tweede Vaticaans Concilie; de bisschoppen van Oceanië hebben zich erop toegelegd om in deze sociale leer te onderrichten, en hebben die verder uitge-

werkt in hun gewone publicaties over maatschappelijke kwesties. De verslagen van de Federatie van Bisschoppenconferenties in Oceanië, van de Bisschoppenconferenties en van de individuele bisschoppen laten duidelijk zien hoe systematisch in de sociale leer van de Kerk onderricht wordt gegeven; ze tonen ook aan welke inspanningen de Kerk zich getroost heeft om de belangen van de inheemse volkeren en de rechten van de kleine naties te behartigen, en de banden van internationale solidariteit te versterken. Ook heeft de Kerk meegewerkt aan de ontwikkeling van democratische vormen van bestuur, die de mensenrechten, het gezag van de wet en de rechtvaardige toepassing ervan respecteren.

Zeer zeker is het een integraal onderdeel van de zending van de Kerk in de wereld zich in te zetten voor sociale gerechtigheid en vrede.⁹³ Toch mag haar zending niet afhankelijk zijn van politieke macht. “De Kerk bekommert zich om de tijdelijke aspecten van het algemeen welzijn, in zoverre die gericht zijn op het hoogste goed, ons uiteindelijke doel.”⁹⁴ In Oceanië moet het onderricht in en de toepassing van de sociale leer van de Kerk nog concreter gebeuren, met name door middel van organisaties zoals de commissies voor ‘rechtvaardigheid en vrede’. Deze sociale leer moet “helder en in gemakkelijk verstaanbare woorden aan de gelovigen worden voorgehouden, en men moet ervan getuigen door een sobere levensstijl”.⁹⁵ Onrechtvaardigheden op economisch gebied en corruptie moeten grondiger worden geanalyseerd, om geschikte maatregelen ter bestrijding ervan te kunnen voorstellen. Aan de katholieke organisaties die zich beijveren voor gerechtigheid wordt gevraagd om blijvende aandacht voor de nieuwe vormen van armoede en ongerechtigheid, en om mee te werken aan het wegnemen van de oorzaken daarvan.

91. Pauselijke Raad voor Interreligieuze Dialoog, Congregatie voor de Evangelisatie der Volkeren, *Dialoog en Verkondiging* (19 mei 1991), 2.

92. Vgl. *Propositie* 17.

93. Vgl. *t.a.p.*

94. *Katechismus van de Katholieke Kerk*, 2420.

95. *Propositie* 17.

Mensenrechten

27. De synodevaders hebben benadrukt dat de bewoners van Oceanië zich meer bewust dienen te worden van de waardigheid van de mens, die berust op het gegeven dat alle mensen geschapen zijn naar het beeld van God (vgl. Gn 1,26). Respect voor de menselijke persoon betekent de onaantastbare rechten respecteren die voortvloeien uit de waardigheid van iedere mens. Al deze grondrechten gaan aan de samenleving vooraf en moeten door haar erkend worden.⁹⁶ De waardigheid of de rechten van een ander niet eerbiedigen is strijdig met het evangelie en ondermijnt de menselijke samenleving. De Kerk spoort jonge mensen en volwassenen aan zich daadwerkelijk te verzetten tegen onrecht en tegen het niet respecteren van de mensenrechten; sommige daarvan worden in Oceanië bedreigd of dienen beter beschermd te worden.

Een ervan is het recht op arbeid en op een arbeidsplaats zodat de mensen zelf in hun behoeften kunnen voorzien, en hun gezin kunnen onderhouden en opvoeden. Werkloosheid onder de jonge mensen baart grote zorg; in sommige landen heeft ze een toenemend aantal zelfmoorden onder de jeugd tot gevolg. De vakbonden kunnen een bijzondere rol spelen door op te komen voor de rechten van de arbeiders. Willen zij aan hun roeping trouw zijn, dan moeten politici, leden van de regering en politieambtenaren integer zijn, en corruptie in welke vorm ook afwijzen; deze betekent immers altijd ernstig onrecht jegens de burgers. Door samen te werken met politici, leiders van ondernemingen en vooraanstaande figuren in het maatschappelijk leven kunnen de kerkleiders op een nuttige wijze ertoe bijdragen dat er ethische gedragsregels ten dienste van het algemeen belang worden opgesteld en ervoor zorgen dat deze in praktijk worden gebracht.

Zonder te willen beweren ter zake des-

kundig te zijn dienen de kerkleiders goed op de hoogte te blijven van economische vraagstukken en de gevolgen daarvan voor de samenleving. De synodevaders wezen erop dat “een theorie die van de winst de exclusieve norm en het uiteindelijk doel van de economische activiteit zou maken, moreel onaanvaardbaar is”.⁹⁷ Wat men noemt “rationele benadering van de economie”⁹⁸ is een systeem dat rijke en arme landen, gemeenschappen en individuen, steeds meer uiteen drijft. De kleine naties in Oceanië zijn bijzonder kwetsbaar voor een economische politiek die op een dergelijke maatschappijbeschouwing berust, want die gedachtewereld heeft minder oog voor de distributieve gerechtigheid, en maakt zich te weinig zorg over de vraag of iedereen wel over voldoende bestaansmiddelen beschikt, en zich volledig kan ontplooiën. Gezinnen zijn slachtoffer van een dergelijke economische politiek, hetgeen buitengewoon verontrustend is. Ook over een ander verschijnsel in Oceanië met funeste gevolgen hebben de bisschoppen gesproken: het wijdverbreide spelen om geld, vooral in de casino’s; deze spiegelen voor dat ze een snelle en spectaculaire oplossing bieden voor financiële problemen, maar hebben als enig resultaat dat ze de mensen in nog groter moeilijkheden brengen.

De inheemse bevolkingsgroepen

28. Onrechtvaardige vormen van economische politiek hebben rampzalige gevolgen voor de inheemse bevolkingsgroepen, voor de jonge naties en hun traditionele culturen. Het is de plicht van de Kerk de inheemse mensen te helpen om hun culturele identiteit te bewaren en hun tradities te behouden. De synode heeft de Heilige Stoel met nadruk aangespoord te blijven opkomen voor de Verklaring van de Verenigde Naties over de Rechten van de Inheemse Volkeren.⁹⁹

96. Vgl. *Katechismus van de Katholieke Kerk*, 2273.

97. A.w., 2424.

98. *Propositie 17*.

99. Vgl. *Propositie 18*.

De situatie van de aborigines in Australië die strijden voor het voortbestaan van hun cultuur is een geval apart. Duizenden jaren lang hebben zij in harmonie proberen te leven met het vaak ruige milieu van hun 'grote land'; maar tegenwoordig worden hun identiteit en cultuur ernstig bedreigd. Toch werpt in de laatste tijd hun gezamenlijk streven om te blijven voortbestaan en gerechtigheid te verkrijgen geleidelijk vrucht af. In de vergaderzaal van de synode heeft men vaak het volgende karakteristieke verhaal horen vertellen over het leven in de wildernis van Australië: "Als u nauw met elkaar verbonden blijft, bent u als een boom die midden in een door het dichte struikgewas jagende vuurzee staat. De bladeren zijn geblakerd, de harde schors zit vol littekens en brandplekken, maar binnenin de boom blijft het levenssap stromen en onder de grond zijn de wortels nog altijd springlevend. Zoals die boom hebt u de vlammen overleefd en kunt u steeds weer opnieuw tot leven komen. Nu is het moment voor die wedergeboorte aangebroken."¹⁰⁰ De Kerk blijft de zaak ondersteunen van alle inheemse volkeren die een billijke en rechtvaardige erkenning nastreven van hun identiteit en rechten;¹⁰¹ ook hebben de synodevaders hun steun uitgesproken voor het streven van de inheemse bevolkingsgroepen naar een rechtvaardige oplossing voor het moeilijke probleem van hun grondbezit dat hun is ontnomen.¹⁰²

Iedere keer dat de waarheid door regeringen of hun organen, of zelfs door christelijke gemeenschappen is achtergehouden, moet het onrecht dat aan de inheemse bevolkingsgroepen is aangedaan eerlijk worden toegegeven. De synode ondersteunde het instellen van 'Waarheidscommissies',¹⁰³ overal waar dankzij dergelijke commissies een oplossing gevonden kan worden voor het onrecht uit het verleden, en binnen een gemeenschap of binnen het land ver-

zoening kan worden bereikt. De geschiedenis kan niet worden overgedaan, maar als het onrecht uit het verleden eerlijk wordt toegegeven, kan men komen tot maatregelen en standpunten die zullen bijdragen tot het goedmaken van de verderfelijke gevolgen van dat onrecht zowel binnen de inheemse gemeenschap als in de samenleving als geheel. De Kerk spreekt haar grote spijt uit en vraagt vergiffenis voor al de keren dat haar zonen of dochters aan dit onrecht aandeel hebben gehad of nog hebben. In het besef van het schandelijk onrecht dat aan de inheemse bevolkingsgroepen in Oceanië is aangedaan, hebben de synodevaders hun welgemeende excuses aangeboden voor het aandeel dat leden van de Kerk aan deze wandaden hebben gehad, met name waar kinderen met geweld uit hun gezin werden weggerukt.¹⁰⁴ Ze spoorden de regeringen aan, de programma's, gericht op het verbeteren van levensomstandigheden en levenspeil van de inheemse groepen op de belangrijke gebieden van gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid en onderdak, met hernieuwde energie door te voeren.

Ontwikkelingshulp

29. In de oerkerk waren de christelijke gemeenschappen onderling met elkaar verbonden door de gastvrijheid die ze aan pelgrims boden, door wederzijdse ondersteuning, en door het met elkaar delen van materiële en personele middelen; op dezelfde wijze wordt de *communio* voor de wereld zichtbaar door de concrete solidariteit tussen de particuliere Kerken in Oceanië. In veel landen in Oceanië is het economische leven nog te zeer afhankelijk van internationale steun, en moet ze rekenen op een voortdurende stroom van ontwikkelingshulp gelden. Weliswaar worden door de internationale organisaties ruimhartig middelen ter beschikking gesteld voor de socia-

100. Toespraak tot de aborigines (1986), 8; vgl. *Propositie* 18.

101. Vgl. Toespraak tot de aborigines (1986), 10.

102. Vgl. *Propositie* 18.

103. Vgl. *Propositie* 17.

104. Vgl. *Propositie* 18.

le en economische ontwikkeling, maar voor de Kerk is het vaak moeilijker om directe hulp te krijgen voor pastorale projecten, zelfs al hebben veel daarvan betrekking op meer dan de katholieke gemeenschap alleen. Daarom heeft de synode de met de Kerk verbonden organisaties die voor fondsen zorgen, aangeraden hun beoordelingsnormen te herzien, en met hun giften de apostolische werken te ondersteunen die een noodzakelijke voorwaarde zijn voor de verbetering van het levenspeil.¹⁰⁵

Ook hebben de synodevaders de Kerk in de meer welvarende gebieden van Oceanië gevraagd “haar middelen te delen met de verschillende plaatselijke Kerken van de Stille Zuidzee, en met hen mee te werken aan het totstandkomen van contacten met organisaties voor fondswerving”.¹⁰⁶ Zo kan de Kerk in Oceanië niet onverschillig blijven voor het lot van armere Kerken in het vlakbij gelegen Azië, wanneer deze haar om hulp en bijstand vragen. De synode heeft haar dank willen uitspreken aan de katholieken die, door hun edelmoedige bijdragen in de vorm van geld of dienstverlening, bepaalde programma’s hebben ondersteund; met name spreekt zij haar bewondering uit voor de leken die in vaak moeilijke omstandigheden vol toewijding hebben gewerkt aan het verbeteren van de levensomstandigheden in Oceanië.

Heiligheid van het leven

30. In de meer welvarende en geseculariseerde samenlevingen in Oceanië is het recht op leven het meest bedreigd. Dat is een grote innerlijke tegenstrijdigheid, want het gaat daarbij om samenlevingen die de mond vol hebben van mensenrechten en tegelijk het meest fundamentele daaronder aanvechten. Heeft Christus zelf niet gezegd: “Ik ben gekomen opdat ze leven mogen bezitten, en wel in overvloed” (Joh 10,10)? Inderdaad, “het evangelie van het leven

behoort tot de kern van Jezus’ boodschap”.¹⁰⁷

In het huidige conflict tussen een ‘cultuur van het leven’ en een ‘cultuur van de dood’ moet de Kerk het recht op het leven verdedigen vanaf het moment van de bevruchting tot aan de natuurlijke dood, in alle fases van zijn ontwikkeling. De morele en maatschappelijke waarden waaraan de samenleving haar structuur zou moeten ontlenuen, zijn gefundeerd op de heiligheid van het door God geschapen leven. Wil men de mensen van deze tijd helpen ontdekken wat de werkelijke waarde is van het leven, dan moet men duidelijk aantonen dat de oorsprong van de mensheid in God is gelegen, en hun laten zien wat van eeuwigheid af haar bestemming is. Het gaat er niet om dat de Kerk aan anderen haar opvatting over de moraal wil opdringen, maar veelmeer dat zij trouw wil blijven aan haar zending de volle waarheid door te geven over het leven, zoals Jezus Christus geleerd heeft. Wanneer men de heiligheid van het leven verdedigt is dat een noodzakelijk gevolg van de christelijke opvatting over het mensenbestaan. Deze boodschap van de Kerk is niet alleen bestemd voor de katholieke gemeenschap, maar ze moet haar ook op profetische wijze aan heel de samenleving voorhouden, om zo de kracht en schoonheid van het evangelie van het leven te verkondigen.

Om op te komen voor de waarden van het leven is, in dit verband, het getuigenis van de katholieke instituten op het gebied van gezondheidszorg van wezenlijk belang, evenzeer als de rol van de media. Om het standpunt van de Kerk over biomedische kwesties en over gezondheidsvraagstukken waarover publiek gediscussieerd wordt, duidelijk en getrouw uiteen te kunnen zetten, moeten priesters en deskundigen op het gebied van rechtswetenschappen en medicijnen een adequate vorming ontvangen.¹⁰⁸ Men moet opkomen voor het leven en de heiligheid ervan verdedigen tegen alle drei-

105. Vgl. *Propositie* 16.

106. *T.a.p.*

107. Johannes Paulus II, Encycliek *Evangelium vitae* (25 maart 1995), 1.

108. Vgl. *Propositie* 20.

gend geweld, onder welke vorm ook, met name het geweld tegen de meest weerlozen – bejaarden, stervenden, vrouwen, kinderen, gehandicapten, ongebornen kinderen.

Het milieu

31. Oceanië is een deel van de wereld met een grote natuurlijke schoonheid, en waar vele gebieden voor verontreiniging gespaard gebleven zijn. Nog steeds biedt het de inheemse volkeren een plaats waar zij met de natuur en met elkaar in harmonie kunnen leven.¹⁰⁹ Aangezien de schepping aan de mens is toevertrouwd om haar te beheren, is de wereld van de natuur niet alleen een verzameling grondstoffen die men kan benutten, maar dient ze ook gerespecteerd te worden, en moet ermee zelfs met ontzag als met een gave, als met een door God toevertrouwd onderpand, worden omgegaan. Aan de mensen is opgedragen zorg te hebben voor de schatten van de schepping, ze te behoeden en in stand te houden. De synodevaders vroegen aan de volkeren van Oceanië zich over de heerlijkheid van de schepping te blijven verblijden en dank te brengen aan de Schepper.

Toch is de natuurlijke schoonheid van Oceanië niet gespaard gebleven voor verwoestende gevolgen van uitbuiting door de mensen. De synodevaders hebben de regeringen en volkeren in Oceanië dringend gevraagd dit kostbaar milieu te beschermen voor de huidige en komende generaties.¹¹⁰ Zij dragen voor de gehele mensheid de verantwoordelijkheid met name waakzaam te zijn voor de Stille Zuidzee, die meer dan de helft van de watervoorraad der aarde bevat. Het is niet alleen van wezensbelang voor de volkeren in Oceanië maar ook voor die in de hele wereld dat het water van deze oceaan, en ook van andere zeeën, gezond blijft.

De natuurlijke rijkdommen van Oceanië dienen beschermd te worden tegen de schadelijke politieke opvattingen van som-

mige geïndustrialiseerde landen en tegen de steeds groter wordende macht van internationale ondernemingen, waarvan de gevolgen wellicht zullen zijn: ontbossing, uitputting van de grond, vervuiling van de rivieren tengevolge van mijnbouw, groot-schalige jacht op winstgevende vissoorten, vervuiling van de zeebodem met industrieel of nucleair afval. Het dumpen van nucleair afval in dat gebied betekent bovendien een extra bedreiging voor de gezondheid van de inheemse volkeren. Toch moet men wel erkennen dat industrialisatie grote voordelen kan hebben, mits ze gebeurt met eerbiediging van de rechten en de cultuur van de plaatselijke bevolkingsgroepen en met zorg voor het milieu.

Werken van naastenliefde

De katholieke instellingen

32. De geschiedenis van de Kerk in Oceanië kan niet worden verstaan als er niet gesproken wordt over de grootse bijdrage van de Kerk op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijke werk. De katholieke instellingen laten het licht van het evangelie binnendringen in de verschillende culturen en samenlevingen, door ze als het ware van binnenuit te evangeliseren. Dankzij de arbeid van de christelijke missionarissen hebben oude vormen van geweld plaats gemaakt voor een gedrag dat zich laat leiden door wet en gerechtigheid. Door onderwijs en opvoeding zijn er vooraanstaande christenen en verantwoordelijke burgers gevormd, en hebben de christelijke waarden hun stempel gedrukt op de samenleving. In haar educatieve programma's streeft de Kerk naar de vorming van de mens als totaliteit, waarbij ze opziet naar Christus die mens is in de meest volle zin. Het apostolaat van de naastenliefde getuigt niet alleen door woorden maar ook door

109. Vgl. *Propositie* 19.

110. Vgl. *t.a.p.*

daden van de volle christelijke liefde. De mensen gaan zich dan afvragen wat de bron is van die liefde en waarom de christenen zich anders gedragen en andere waarden aanhangen.¹¹¹ Door deze apostolische liefde raakt Christus het hart van de mensen en leert Hij hen beter verstaan wat bedoeld wordt met “de beschaving van de liefde”¹¹² waartoe men tracht te komen.

De Kerk benut de godsdienstvrijheid in de samenleving om openlijk Christus te verkondigen en overvloedig in zijn liefde te doen delen door middel van de kerkelijke instellingen. Op deze godsdienstvrijheid berust het recht van de Kerk om instellingen op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijk werk te stichten. Het sociaal apostolaat van deze instellingen kan nog doeltreffender zijn als de regeringen niet alleen dat werk dulden, maar op dat gebied ook met de leiders van de Kerk samenwerken, met duidelijke eerbiediging van ieders taak en deskundigheid.

De katholieke opvoeding

33. De ouders zijn de eerst aangewezenen als opvoeders van hun kinderen met betrekking tot de menselijke waarden en het christelijk geloof; ze hebben het fundamentele recht om de bij hun kinderen passende opvoeding en onderwijs te kiezen. De scholen staan de ouders bij in de uitoefening van dat recht door de leerlingen te helpen zich naar behoren te ontwikkelen. In sommige gevallen is de katholieke school het enige aanrakingspunt van de ouders met de kerkelijke gemeenschap.

De katholieke school heeft een kerkelijke identiteit, want zij deelt in de evangeliserende zending van de Kerk.¹¹³ Eigen kenmerk van de katholieke school is dat ze open staat voor iedereen, met name voor de armen en voor de zwakste leden van de samenleving.¹¹⁴ Het is van het allergrootste belang dat school en parochie samenwer-

ken, en dat de school een plaats heeft in de pastorale plannen van de parochie, vooral met betrekking tot de sacramenten van verzoening, vormsel en eucharistie.

Op de basisscholen ontwikkelt het onderwijzend personeel het geloofs- en intelligentievermogen van de kinderen; in de volgende jaren zal dit vermogen zich geheel ontplooiën. Het beste middel waarmee “de katholieke gemeenschap aan de leerlingen een vorming biedt op het gebied van verstand, beroep en godsdienst zijn de scholen voor middelbaar onderwijs”.¹¹⁵ Gedurende deze jaren krijgen de leerlingen gewoonlijk een groter inzicht in hun geloof en zedelijk leven, doordat ze een meer persoonlijke kennis verwerven van Jezus Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven. Een dergelijk geloof, dat door gebed en sacramenten in het gezin, op school en in de parochie wordt gevoed, wordt zichtbaar door een gezond en rechtschapen zedelijk leven. De grote uitdaging voor de katholieke scholen in een steeds sterker geseculariseerde wereld is het systematisch en overtuigend brengen van de christelijke boodschap, in het besef dat “catechese onvruchtbaar dreigt te worden, als de catechumeen niet in een bepaalde fase van zijn catechese door een gemeenschap van gelovige en christelijk levende mensen wordt opgenomen”.¹¹⁶ De jonge mensen moeten dus een goede plaats vinden binnen leven en activiteiten van de gemeenschap.

De synodevaders hebben hun bewondering willen uitspreken voor het werk van de mannelijke en vrouwelijke religieuzen en ook van de leken die zich met zoveel toewijding inzetten op het gebied van het katholieke onderwijs en opvoeding,¹¹⁷ door het stichten van katholieke scholen, vaak onder grote moeilijkheden en met zware persoonlijke offers, en door ervoor te zorgen dat ze goed functioneren. Hun bijdrage aan Kerk en burgermaatschappij in Oceanië is van

111. Vgl. Paulus VI, apostolische Exhortatie *Evangelii nuntiandi* (8 december 1975), 21.

112. Paulus VI, Homilie tijdens de sluitingsmis van het Heilig Jaar (25 december 1975), in: AAS 68 (1976), 145.

113. Vgl. Congregatie voor de Katholieke Opvoeding en Vorming, *De katholieke school op de drempel van het derde millennium* (28 december 1997), 8-11.

114. Vgl. a.w., 7.

115. *Propositie* 9.

116. *Catechesi tradendae*, 24.

117. Vgl. *Propositie* 9.

onschatbare waarde. In de huidige omstandigheden op het gebied van onderwijs en opvoeding hebben de religieuze Congregaties, Instituten en Sociëteiten alle reden om vast te houden aan hun roeping. In de onderwijsinrichtingen zijn godgewijde mensen onmisbaar om een radicaal getuigenis te geven van de evangelische waarden en deze aan anderen over te dragen. In de laatste tijd zijn de leken edelmoedig ingegaan op de nieuwe noden, en hebben daarmee wijde perspectieven geopend voor het katholieke onderwijs. Onderwijs geven is voor de daarbij betrokken leken meer dan een beroep; het is een roeping om de leerlingen op te voeden, het is een belangrijke en onmisbare dienst van de leken in de Kerk. Lesgeven is altijd een uitdaging; maar in samenwerking met en met steun van ouders, geestelijkheid en religieuzen, kan de inzet van de leken in het katholieke onderwijs een kostbare dienst betekenen aan het evangelie, en tegelijk een weg van christelijke heiligheid voor leermeesters en leerlingen.

Wat het eigen karakter van het katholieke onderwijs zal zijn, welk succes het zal boeken, hangt geheel af van het getuigenis dat het onderwijspersoneel door zijn manier van leven geeft. De aanbeveling van de bisschoppen is daarom "bij de aanneming van onderwijzend of leidinggevend personeel rekening te houden met het geloofsleven van de sollicitanten".¹¹⁸ Leraren en leraressen die als oprechte gelovigen leven, zullen een belangrijke rol spelen in de nieuwe evangelisatie doordat ze een sfeer scheppen die bevorderlijk is voor de groei in het geloof, en aan de hun toevertrouwde leerlingen geestelijk voedsel bieden. Ze zullen resultaat boeken in de mate dat zij praktiserende katholieken zijn, betrokken bij het leven van de parochiegemeenschap en trouw aan de Kerk en haar leergezag.

Tegenwoordig breidt de Kerk in Oceanië

haar activiteiten op onderwijskundig gebied verder uit. De katholieke leken-leraren zullen veel steun ondervinden van de hogescholen, de pedagogische academies en de katholieke universiteiten, die hun intellectuele opleiding en didactische vorming verzorgen en hen in hun geloof ondersteunen zodat ze de plaats kunnen bekleden die hun in de zending van de Kerk binnen de wereld toekomt. Pas sinds kort waagt men in Oceanië zich aan universitair onderwijs; om het verder uit te bouwen is bijzonder veel wijsheid en inzicht nodig. Katholieke universiteiten zijn gemeenschappen die gevormd worden door geleerden uit verschillende takken van menselijke wetenschap. Deze geleerden wijden zich aan onderzoek, aan onderricht en aan verschillende met hun culturele opdracht samenhangende bezigheden. Ze hebben de eer en de plicht zich onvoorwaardelijk te wijden aan de zaak van de waarheid.¹¹⁹ Op het gebied van academisch onderzoek en onderwijs moeten zij een zo hoog mogelijk niveau bereiken als dienst aan de plaatselijke, de nationale en de internationale gemeenschap. Zo spelen zij een onvervangbare rol in de samenleving en in de Kerk, en leiden ze toekomstige leiders en deskundigen op die ernst maken met hun verantwoordelijkheid als christen. De bisschoppen waren van oordeel dat het van wezenlijk belang was persoonlijk contact te houden met de academici, en de leidinggevende eigenschappen te stimuleren van allen die bij het hoger onderwijs betrokken zijn.

Wetenschappelijk onderzoek en onderricht op de hogescholen moeten de christelijke waarden verspreiden in de wereld van kunsten en wetenschappen. De Kerk heeft mensen nodig die deskundig zijn in filosofie, ethiek en moraaltheologie, opdat in een steeds ingewikkelder wordende technologische samenleving men de menselijke waarden goed zal kunnen verstaan. Geen een-

118. *T.a.p.*

119. Vgl. Johannes Paulus II, apostolische Constitutie over de katholieke universiteiten [*Ex corde ecclesiae*] (15 augustus 1990), 4.

heid in kennis kan bereikt worden tenzij de theologie haar licht mag laten schijnen over alle gebieden der wetenschap. Er moet dus bijzondere aandacht worden besteed aan de selectie en opleiding van theologiestudenten. “De apostolische Constitutie *Ex corde ecclesiae* benadrukt dat de meerderheid van de hoogleraren op katholieke universiteiten en hogescholen praktiserende katholieken zouden moeten zijn. Allen die met het aannamebeleid zijn belast zouden zorgvuldig hoogleraren moeten kiezen die niet alleen op hun eigen gebied deskundig zijn, maar ook als voorbeeld kunnen dienen bij onze jonge mensen.”¹²⁰ Het is van groot belang dat er in instellingen voor hoger onderwijs toegewijde katholieken zijn; dit betekent een authentieke dienst aan Kerk en samenleving.

Gezondheidszorg

34. Jezus is gekomen om zieken te genezen en bedroefden te troosten. Na zijn verrijzenis zet Christus zijn werk van genezing en troost voort door middel van mensen die aan zieke en lijdende mensen de steun van Gods aanwezigheid doen ervaren. Dit werk van de Kerk in Oceanië is voor velen het duidelijkste en meest concrete teken van Gods liefde. De messiaanse zending van barmhartigheid,¹²¹ genezing en vergeving moet onvermoeibaar worden voortgezet, en dient te geschieden langs nieuwe, aan de huidige behoeften aangepaste wegen.

Uit de geschiedenis van de gezondheidszorg in Oceanië blijkt duidelijk welke nauwe banden er tussen haar en de Kerk bestaan. Het zijn banden die alle facetten van zorg omvatten, zelfs dat er in de verst afgelegen streken voorzien is in een medische basiszorg. De Kerk was een van de eersten die zich bekommerde om mensen die door iedereen in de steek waren gelaten, met name door de verzorging van melaatsen en van mensen met HIV/AIDS. Ze beheert ook

ziekenhuizen waar verplegend personeel opgeleid en uitstekend gevormd wordt. Ten gevolge van de huidige crisis omtrent verschaffing en financiering van medische zorg in Oceanië, verkeert een aantal instellingen in een bijzonder moeilijke situatie; maar dat mag in geen enkel opzicht afbreuk doen aan de fundamentele inzet van de Kerk op dit gebied.

De leer van de Kerk over de waardigheid van de menselijke persoon en de heiligheid van het leven moet duidelijk gemaakt worden aan hen die op het gebied van wetgeving en rechtspraak verantwoordelijkheid dragen, met name wanneer hun oordeel van invloed is op de medische zorg, het beheer van de ziekenhuizen en de wijze waarop de gezondheidsdienst georganiseerd is. In onze tijd staan de katholieke ziekenhuizen en instellingen voor gezondheidszorg in de voorhoede van de Kerk om het leven van de mens te verdedigen vanaf het moment van de bevruchting tot aan zijn natuurlijke dood. De synodevaders hebben hun bewondering willen uitspreken voor de toewijding van de Congregaties van religieuzen die in heel Oceanië voor katholieke gezondheidscentra hebben gezorgd. De Kerk en de gehele samenleving zijn hun enorme dank verschuldigd. Deze verschillende instituten van godgewijd leven dienen in de ziekenhuizen aanwezig te blijven, naast het lekenpersoneel dat met hen heeft leren samenwerken in de lijn van hun charisma. Dankzij deze mensen kan in een samenleving die voor de zedelijke waarden vaak weinig oog meer heeft, het evangelie van het leven onomwonden verkondigd worden. Om de ‘cultuur van de dood’ te bestrijden hebben de synodevaders alle christenen opgeroepen in het geweer te komen om te voorkomen dat het grote erfgoed van de gezondheidszorg zou worden ondermijnd.¹²²

Voor de katholieke universiteiten is een zeer belangrijke taak weggelegd voor de

120. *Propositie 8.*

121. Vgl. Johannes Paulus II, Encycliek *Dives in misericordia* (30 november 1980), 13.

122. Vgl. *Propositie 20.*

vorming van hen die beroepshalve in de medische zorg werkzaam zijn, opdat ze de leer van de Kerk toepassen tegenover de nieuwe uitdagingen die op medisch gebied voortdurend opkomen. Katholieke verenigingen van doktoren, verplegers, verpleegsters en ander verplegend personeel dienen te worden aangemoedigd, of te worden opgericht op plaatsen waar ze nog niet bestaan. In de katholieke instellingen dient de leiding en het personeel een speciale vorming te krijgen om de beginselen van de katholieke moraal op hun beroepsleven toe te passen. Dat is geen gemakkelijke taak, want sommige werknemers in katholieke ziekenhuizen hebben enkel een gebrekkige kennis van deze beginselen of zijn het er niet mee eens. Maar als de leer van de Kerk goed wordt uitgelegd ervaren deze mensen vaak de vrede die de vrucht is van de harmonie tussen leven en waarheid, en zijn ze tot samenwerken bereid.

Het geloof in het verlossende Kruis van Christus geeft een nieuwe betekenis aan ziekte, lijden en dood. De synodevaders hebben om steun gevraagd voor mensen die het initiatief hebben genomen tot oprichting van instellingen, of daarvan beschermheer/vrouw zijn, waar men aan lijdende mensen, met name gehandicapten, mensen met HIV/AIDS, bejaarden, stervenden, inheemse mensen of mensen in verlaten gebieden doet ervaren dat Christus met hen mededogen heeft.¹²³ Met name ging hun zorg uit naar allen die dit werk verrichten in verafgelegen gebieden, in de jungle, op de kleine eilanden of in het 'achterland' van Australië. Vaak beschikken ze slechts over geringe middelen en weinig financiële hulp, maar ze geven door hun toewijding een krachtig getuigenis van Gods liefde voor de armen, de zieken en de zwakken. Wat het medisch personeel in de ziekenhuizen betreft en hen die voor bejaarden zorgen of op een andere wijze de zorg op zich nemen

voor de geringsten van hun broeders en zusters (vgl. Mt 25,40), laten ze beseffen dat de Kerk hun edelmoedige toewijding op hoge prijs stelt en dat zij hen dankt omdat zij op die wijze in de eerste gelederen staan van de christelijke caritas.

Maatschappelijk dienstbetoon

35. Tijdens zijn leven op aarde voelde Jezus mee met alle menselijke zwakheid en leed. "Centraal in zijn onderricht staan de acht zaligheden, gericht tot mensen die in hun aardse bestaan door verschillende vormen van lijden worden beproefd."¹²⁴ Aan de Kerk is de zorg voor de naaste opgedragen, en zij steekt in navolging van de Heer haar hand uit naar mensen die in de grootste nood verkeren: naar wezen, armen, daklozen, verwaarloosden, paria's. Deze opdracht wordt vervuld door allen die zich hun lot aantrekken, op persoonlijk initiatief of door instellingen die gesticht zijn om te voorzien in de behoeften en noden op parochieel, diocesaan, nationaal en international vlak.

We kunnen hier geen volledige opsomming geven van de talrijke vormen van maatschappelijk dienstbetoon die de Kerk in Oceanië biedt; maar sommige daarvan zijn tijdens de synode speciaal genoemd. Vanuit de Kerk zijn er voor mensen met persoonlijke of maatschappelijke moeilijkheden raadgevende instanties; daarmee wil zij de gezinsbanden versterken, echtbreuk en echtscheidingen voorkomen of de verderfelijke gevolgen ervan helen. Gaarkeukens, zorgcentra voor allerlei soorten mensen, het werk met daklozen of 'kinderen van de straat' vormen slechts een gedeelte van het sociaal apostolaat van de Kerk in Oceanië. Bescheiden en zonder veel ophef trachten groepen in parochies en apostolische genootschappen de vaak verborgen ellende te verlichten die het gevolg is van de armoede in de achterstandswijken of op het platteland. Anderen bemiddelen tussen

123. Vgl. *t.a.p.*

124. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Salvifici doloris* (11 februari 1984), 16.

strijdende partijen, volksstammen of andere met elkaar botsende groeperingen. Vrouwen, met name moeders, kunnen bij het zoeken naar vreedzame oplossingen voor conflicten bijzonder veel invloed uitoefenen.¹²⁵ De zorg van de Kerk gaat ook uit naar mensen die verslaafd zijn aan alcohol, drugs of gokken, en ook naar slachtoffers van seksueel misbruik. De synodevaders hebben ook gewezen op het lot van vluchtelingen en asielzoekers; hun aantal groeit, en uit hoofde van hun menselijke waardigheid zou men ze moeten opvangen en behoorlijk voor hen zorgen. Tenslotte, aangezien de naties in Oceanië voor hun bestaan sterk afhankelijk zijn van oceanen en zeeën, hebben de synodevaders de zorgen vertolkt van allen die hun werk op zee verrichten onder vaak ruige omstandigheden waarbij ze heel veel te verduren hebben.

Al deze vormen van apostolaat gebeuren vaak door vrijwilligers die daaraan belangeloos hun tijd, energie en deskundigheid besteden. Mensen die hebben gekozen voor een leven uit belangeloze liefde zijn niet uit op erkentelijkheid of op een beloning; overigens zou geen enkele beloning kunnen opwegen tegen hetgeen zij presteren. Door hun inzet in allerlei gedaanten leveren zij een belangrijke bijdrage aan de zending van de Kerk, die de waarheid van Jezus Christus verkondigt, zijn voetspoor volgt en uit Hem leeft. Deze mensen zijn onmisbaar bij het opzetten van de verschillende programma's voor de nieuwe evangelisatie onder de volkeren van Oceanië. Door de prediking van het Woord van God wordt het geloof gewekt, en door de belofte van zijn koninkrijk komt er hoop, maar liefde wordt ingestort door de heilige Geest, 'Hij die Heer is en Leven schenkt'.

Hoofdstuk IV

Het leven leiden van Jezus Christus in Oceanië

“Toen Hij uitgesproken was zei Hij tegen Simon: ‘Vaar nu het meer op naar diep water. Daar moeten jullie je netten uitwerpen.’ ‘Meester’, antwoordde Simon, ‘de hele nacht hebben we ons al afgetobd zonder iets te vangen. Maar als U het zegt zal ik de netten uitwerpen.’ Dat deden ze en ze vingden zo’n massa vis dat hun netten ervan scheurden. Daarom wenkten ze hun maats in de andere boot om hen te komen helpen. Die kwamen, en beide boten vulden ze tot zinkens toe” (Lc 5,4-7).

Geestelijk en sacramenteel leven

Kom, heilige Geest!

36. “Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken” (Rom 5,5). Toen het Woord vlees werd en onder ons woonde (vgl. Joh 1,14) is God de geschiedenis van de mens binnengetreden opdat we “deel zouden krijgen aan Gods eigen wezen” (2Pe 1,4). Leven in Christus houdt in dat we onze wijze van leven door de Geest laten vernieuwen. Paulus spreekt over “zich bekleeden met de nieuwe mens, die naar Gods beeld is geschapen in ware gerechtigheid en heiligheid” (Ef 4,24). De Kerk in Oceanië heeft van de heilige Geest vele gaven ontvangen. Ondanks de grote verscheidenheid van culturen en tradities, blijft zij één in geloof, hoop en liefde, één in de katholieke leer en discipline, één in de communio van de heilige Drie-eenheid.¹²⁶ In deze communio zijn alle mensen geroepen om, temidden van hun daagse beslommingen, het leven van Christus te leiden, de wonderbare vruchten te tonen van de Geest (vgl. Gal 5,22-23), en te getuigen van Gods liefde en barmhartigheid in

125. Vgl. *Propositie* 17.

126. Vgl. Johannes Paulus II, Homilie tijdens de mis voor de evangelisatie (Mount Hagen, 8 mei 1984), 5, in: AAS 76 (1984), 1010.

de wereld.

De Geest van inwendig leven

37. De Speciale Vergadering heeft er veel nadruk op gelegd dat voor de Kerk in Oceanië het gebed en een inwendig leven in vereniging met Christus van vitaal belang zijn. De inheemse bewoners hebben een grote hoogachting behouden voor stilte en beschouwing, en een levendig besef voor het mysterie van het leven. Vanwege het moderne jachtige leven met zijn onvermijdelijke stress is het voor christenen absoluut noodzakelijk te zoeken naar de stilte van gebed en beschouwing, als voorwaarden voor een levend geloof, en tegelijk als een teken daarvan. Een mensenleven waarin God niet meer centraal staat wordt leeg en verliest zijn zin.¹²⁷

Voor de synodevaders was het duidelijk dat iedere gelovige een impuls en aanmoediging nodig heeft voor zijn geestelijk leven. Jezus zelf trok zich vaak terug op een verlaten plaats en “bleef daar bidden” (Mc 1,35). De evangelist schrijft: “Verhalen over Hem deden nu in nog wijdere kring de ronde. Grote drommen mensen stroomden samen om Hem te horen en hun ziekten te laten genezen. Maar Hij trok zich telkens terug in de eenzaamheid om te bidden” (Lc 5,15-16). Jezus’ bidden blijft voor ons een voorbeeld, vooral wanneer de spanningen en verantwoordelijkheden van het gewone leven ons in hun ban houden. De synodevaders hebben het belang van het gebed benadrukt, juist nu de regio steeds meer te maken krijgt met secularisatie en materialisme; om het inwendig leven te bevorderen hebben zij aangespoord tot het bijwonen van de H. Mis, aanbidding van het heilig Sacrament, de Kruisweg, het Rozenhoedje en andere devotiepraktijken, en ook tot het gebed in het gezin.¹²⁸ De aanwezigheid van kloostergemeenschappen van beschouwend leven in Oceanië herinnert heel levendig

aan die geest van inwendig leven waardoor we Gods aanwezigheid in ons hart kunnen ontdekken. De geest van inwendig leven is ook van belang om pastorale initiatieven te bezielen en te begeleiden. Deze geest biedt de kracht van een waarachtige apostolische liefde die een weerspiegeling is van Gods liefde.

Lectio divina en heilige Schrift

38. De Kerk spoort “met bijzondere nadruk alle christengelovigen aan ... om door veelvuldige lezing van de goddelijke geschriften ‘de alles overtreffende kennis van Christus Jezus’ (Fil 3,8) te verwerven. ... Zij dienen echter te bedenken, dat de lezing van de heilige Schrift samen moet gaan met gebed, om een gesprek te doen ontstaan tussen God en de mens; want ‘tot Hem spreken wij, als wij bidden, Hem horen wij als wij Gods woorden lezen’.”¹²⁹ Het Woord van God in het Oude en Nieuwe Testament is van fundamentele betekenis voor iedereen die in Christus gelooft, en het is een onuitputtelijke bron van evangelisatie. Heiligheid van leven en doeltreffende apostolische activiteit zijn vrucht van een voortdurend luisteren naar het Woord van God. Door een nieuw verstaan van de Schrift kunnen we terugkeren naar de bronnen van ons geloof en in contact komen met Gods waarheid in Christus. Van iedere gelovige wordt gevraagd veelvuldig de Schrift ter hand te nemen; dit geldt in het bijzonder voor seminaristen, priesters en religieuzen. Ze moeten worden aangespoord tot de *lectio divina*, dat rustig en biddend overwegen van de Schrift, waardoor Gods woord tot het mensenhart kan spreken. Door deze vorm van gebed, alleen of in groepsverband verricht, zal hun liefde voor de bijbel groeien en een vitaal en levenwekkend deel worden van hun daagse leven.¹³⁰

Daarom moet de Schrift voor iedereen in Oceanië toegankelijk worden gemaakt. Ze

127. Vgl. *Propositie 21*.

128. Vgl. *t.a.p.*

129. Tweede Vaticaans Concilie, dogmatische Constitutie over de goddelijke openbaring *Dei verbum*, 25; vgl. Ambrosius, *De officiis ministrorum* I, 20, 88, in: *Pl.* 16, 50.

130. Vgl. *Propositie 22*.

moet juist en getrouw in zoveel mogelijk landstalen worden vertaald. Er is reeds op loffelijke wijze met dit vertaalwerk begonnen, maar er moet nog veel gebeuren. Maar men kan er niet mee volstaan de vele taalgroepen te voorzien van een bijbeltekst die ze kunnen lezen; die mensen moeten geholpen worden om te begrijpen wat ze lezen; er moet dus worden gezorgd voor een degelijke en blijvende bijbelse vorming voor allen die tot taak hebben het Woord van God te verkondigen en er onderricht in te geven.¹³¹

De liturgie

39. De synodevaders hebben veel tijd besteed aan beschouwingen over het belang van de liturgie in de plaatselijke Kerken in Oceanië; ze hebben de wens uitgesproken dat de lokale Kerken zouden doorgaan met de vernieuwing van hun liturgie opdat de gelovigen dieper kunnen doordringen in het Christusgeheim. Ze erkenden dat de grotere betrokkenheid van het volk van God bij de liturgie een van de vruchten was van het Tweede Vaticaans Concilie; dit heeft van zijn kant geleid tot een groter missiebesef, zoals ook de bedoeling was. Doordat de liturgie, met name wat het eucharistisch offer betreft, op een nieuwe wijze wordt verstaan en tot haar recht komt, heeft het leven van de christen een nieuwe impuls ontvangen. De vernieuwing van de liturgie was in de ogen van het Concilie een proces dat zou leiden tot een steeds beter verstaan van de heilige riten. In dit opzicht zijn talrijke plaatselijke Kerken theoretisch en praktisch bezig met een concrete inculturatie van vormen van eredienst; daarbij zorgen ze ervoor de Romeinse Ritus intact te bewaren. Wanneer de liturgische teksten goed worden vertaald en een juist gebruik wordt gemaakt van symbolen uit de plaatselijke culturen kan dit het gevoel van vervreemding wegnemen bij de inheemse bevolking wanneer ze deelneemt aan de

eredienst van de Kerk.¹³² De woorden en tekenen van de liturgie zullen woorden en tekenen zijn van hun hart.

De eucharistie

40. De eucharistie maakt de initiatie van de christen volledig en is bron en hoogtepunt van zijn leven. Christus is werkelijk en ten volle aanwezig in het sacrament van zijn Lichaam en Bloed, dat opgedragen wordt als offer voor het leven van de wereld, en waaraan de gelovigen deel hebben door de communie. Vanaf het eerste begin heeft de Kerk steeds gehoorzaamd aan de opdracht van de Heer: "Blijf dit doen om mij te gedenken" (1Kor 11,24). De katholieken in Oceanië begrijpen zeer goed welk een centrale plaats de eucharistie inneemt in hun leven. Ze beseffen dat dankzij de regelmatige en bidende viering van het eucharistisch offer zij de weg kunnen gaan van persoonlijke heiligheid en deel hebben aan de zending van de Kerk. Deze grote hoogachting en intense liefde voor het belangrijkste sacrament van de Kerk was voor de synodevaders een duidelijk gegeven.

Daarnaast spraken zij er hun zorg over uit dat in talrijke gemeenschappen in Oceanië gedurende lange periodes er geen eucharistieviering plaats vond.¹³³ Daarvoor zijn verschillende redenen: de groeiende schaarste aan voor het pastoraal dienstwerk beschikbare priesters; met name wat het platteland in Australië betreft, de groeiende armoede en het wegtrekken naar de steden, waardoor de bevolking steeds verder in aantal afneemt en talrijke gemeenschappen geïsoleerd raken. Vanwege de grote afstanden tussen de talrijke eilanden is het vaak onmogelijk te beschikken over een priester ter plaatse. Toch komen veel gemeenschappen op de Dag des Heren bijeen voor bijeenkomsten die geen eucharistievieringen zijn. Er is veel wijsheid en moed nodig om op deze zeer treurige situatie te reageren. Ik

131. Vgl. *l.a.p.*

132. Vgl. *Propositie 47.*

133. Vgl. *Propositie 39.*

sluit mij aan bij het aandringen van de synode dat men zich meer zal inspannen om priesterroepingen te wekken en dat de priesters eerlijker over het gehele gebied worden ingezet.

Het sacrament van boete en verzoening

41. "Het is van groot belang na te denken over het feit dat Christus van het sacrament van boete en verzoening de bron en het teken heeft willen maken van radicale barmhartigheid, verzoening en vrede. De Kerk dient de wereld het best door te zijn wat zij wil zijn: een verzoende en verzoenende gemeenschap van leerlingen van Christus ... De Kerk is het meest zichzelf als zij, in de liefde en kracht van Jezus Christus, bemiddelt en verzoent door middel van het sacrament van boete en verzoening."¹³⁴ De synodevaders waren dan ook dankbaar dat men in talrijke Kerken in Oceanië regelmatig gaat biechten, en dat men grote achting heeft voor dit sacrament als bron van genezende genade.

Maar anderzijds werd opgemerkt dat in andere plaatselijke Kerken men met betrekking tot dit sacrament te maken heeft met ernstige pastorale problemen. Met name in de ontwikkelde samenlevingen heerst er bij veel gelovigen een zekere verwarring of onverschilligheid over de vraag wat zonde betekent en over de noodzaak, door het sacrament van boete en verzoening vergiffenis te verkrijgen. Het komt zelfs voor dat men de echte betekenis van de menselijke vrijheid niet begrijpt. De bisschoppen verlangen vurig de mensen bij te brengen welke fundamentele betekenis het sacrament van boete en verzoening heeft voor het leven van het volk van God. Zij drongen erop aan dat "een meer uitgebreide catechese zou worden aangeboden over persoonlijke verantwoordelijkheid, zondebesef en het sacrament van boete en verzoening, om daarmee de katholieken eraan te herinneren

dat in dat sacrament de barmhartige liefde van Jezus Christus wordt aangeboden, en dat de sacramentele absolutie noodzakelijk is voor zware zonden die na het doopsel zijn begaan. Aangezien bovendien de priesters het proces moeten kunnen begeleiden van geestelijke vooruitgang waarmee het sacrament van boete en verzoening gepaard gaat, moet hun niet alleen worden gevraagd voor dit sacrament een belangrijke plaats in te ruimen in hun persoonlijk leven, maar het ook te beschouwen als een belangrijk onderdeel van hun ambt, en ervoor te zorgen dat de gelovigen het regelmatig kunnen ontvangen."¹³⁵ Uit de ervaring bij het grote Jubileum is gebleken dat nu de tijd is gekomen voor een dergelijke vernieuwde catechese en praktijk van het grote sacrament van de barmhartigheid.

De ziekenzalving

42. Christus' meevoelende liefde wordt op een speciale wijze geboden aan zieken en lijdende mensen. Dat neemt concrete vorm aan in de zorg waarmee de Kerk allen omringt die naar lichaam of geest lijden. De vernieuwing van de liturgie voor de zieken heeft een zeer positieve bijdrage betekend voor mensen die in een levensbedreigende situatie verkeren, zoals: ernstige ziekte, gevaarlijke chirurgische ingreep, hoge ouderdom. Bejaarden lijden vaak aan gevoelens van eenzaamheid en buitengesloten te zijn. Gemeenschappelijk gevierde ziekenzalvingen zijn een kostbare hulp en troost voor de zieke of lijdende mensen, en een bron van hoop voor hun begeleiders. De synodevaders willen hun bijzondere dank uitspreken aan allen die zieken en stervenden begeleiden. Dat is een kostbaar bewijs van de liefde van Christus zelf, terwijl toch soms zieken en mensen van wie het leven ten einde loopt, beschouwd worden als een zware last.¹³⁶

134. Toespraak tot de bisschoppen van Nieuw-Zeeland, 9.

135. *Propositie* 40 A.

136. Vgl. *Propositie* 41.

Het volk van God

De roeping van de leken

43. Voor de christenen was het in hun leven als volgelingen van Jezus een fundamentele ervaring om geroepen te worden zoals Matteüs. "Toen Jezus vandaar verder ging, zag Hij iemand bij het tolkantoor zitten, die Matteüs heette, en Hij zei tegen hem: 'Volg Mij.' Hij stond op en volgde Hem" (Mt 9,9). Door het doopsel zijn alle christenen geroepen tot heiligheid. Iedere persoonlijke roeping is een oproep om deel te nemen aan de zending van de Kerk; gezien de eisen van de nieuwe evangelisatie is het thans ook van groot belang de leken te wijzen op hun heel eigen roeping binnen de Kerk. De synodevaders waren "verheugd over het werk en het getuigenis van zeer veel gelovige leken, die sterk hebben bijgedragen tot de groei van de Kerk in Oceanië".¹³⁷ Vanaf het allereerste begin van de Kerk in Oceanië hebben de leken op velerlei wijze bijgedragen aan haar groei en zending; zij doen dat nog steeds door hun betrokkenheid bij verschillende vormen van dienstverlening, vooral in de parochies als catechist, als begeleider bij de voorbereiding op de sacramenten, in de jeugdpastoraal en bij het leiding geven aan groepen of gemeenschappen.

In een wereld die verlangt de waarheid van Christus te zien en te horen zijn de leken in hun uiteenlopende beroepen levende getuigen van het evangelie. De leken hebben als fundamentele roeping, de tijdelijke orde in al haar vele onderdelen te hernieuwen.¹³⁸ De synodevaders hebben "hun steun toegezegd aan de mannelijke en vrouwelijke leken die in hun dagse leven volledig hun christelijke roeping beleven, en de tijdelijke orde vernieuwen door hun eigen kwaliteiten of die van het gezin, door hun deelname aan het economisch gebeuren, hun beroepsbezigheden, hun actieve aanwezigheid binnen politieke organisaties,

binnen de internationale betrekkingen, bij activiteiten op het gebied van de kunst, enzovoorts."¹³⁹ De Kerk steunt en bemoedigt de leken die streven naar het vaststellen van een juiste waardeschaal voor dingen in de tijdelijke orde en deze aldus door Christus naar God te leiden. Op die manier wordt de Kerk de gist die heel het deeg van de tijdelijke orde doet rijzen.

De jeugd in de Kerk

44. In veel landen van Oceanië vormt de jeugd de meerderheid van de bevolking, terwijl dit niet opgaat voor landen als Australië en Nieuw-Zeeland. De synodevaders wilden de jonge mensen uit de Kerk in Oceanië bevestigen in hun opdracht: "het zout te zijn van de aarde en het licht van de wereld" (Mt 5,13.14). Ze wilden de jonge mensen doen weten dat zij een vitaal deel zijn van de huidige Kerk, en dat de kerkleiders zich afvragen hoe ze hen meer actief kunnen doen delen in leven en zending van de Kerk. De katholieke jongeren worden geroepen om Jezus te volgen, niet alleen later als ze volwassen zijn, maar reeds nu als opgroeiende volgelingen. Mogen ze steeds worden aangetrokken door de onweerstaanbare schoonheid van Jezus' gelaat! En moge de uitdaging van de hoge idealen uit het evangelie voor hen een aansporing zijn! Dan zullen ze de kracht krijgen om actief deel te nemen aan het apostolaat waartoe de Kerk hen thans oproept, en om overal in het leven van de Kerk hun rol vol vreugde en energie te vervullen: op universeel, nationaal, diocesaan en plaatselijk niveau.¹⁴⁰ De jeugd "leeft tegenwoordig in een heel eigen cultuur. De kerkleiders moeten daarom de taal en cultuur van de jonge mensen leren kennen, deze positief benaderen en de goede elementen daarvan een plaats geven in leven en zending van de Kerk."¹⁴¹

Maar we leven ook in een tijd waarin de

137. *Propositie* 30.

138. Vgl. Tweede Vaticaans Concilie, Decreet over het lekenapostolaat *Apostolicam actuositatem*, en Johannes Paulus II, post-synodale apostolische Exhortatie *Christi fideles laici* (30 december 1988).

139. *Propositie* 30.

140. Vgl. *Propositie* 26.

141. *T.a.p.*

jonge mensen geconfronteerd worden met grote moeilijkheden. Veel jongeren lukt het niet werk te vinden; vaak worden ze aangelokt door de grote steden waar ze neerslachtig worden omdat ze geen contact hebben met anderen, en in hun eenzaamheid terecht komen in verderfelijke situaties. Sommigen worden in verleiding gebracht door drugs of andere vormen van verslaving; anderen worden zelfs tot zelfmoord gedreven. En toch zoeken jonge mensen, zelfs in dergelijke situaties, vaak naar het leven dat alleen Christus hun kan bieden. De Kerk moet dus het evangelie aan de jongeren verkondigen op een voor hen verstaanbare manier, zodat ze de hand kunnen grijpen die Christus steeds door naar hen blijft uitsteken, vooral in hun donkerste momenten.

De synodevaders waren overtuigd van de noodzaak van een apostolaat voor en door de jongeren, en ze hebben herhaald wat ik de jeugd voorhield toen ik in dat gebied was: "weest niet bang als taak op je te nemen om Christus te doen kennen en liefhebben, met name onder jullie vele leeftijdgenoten die het grootste deel van de bevolking uitmaken."¹⁴² Met de synodevaders vraag ik de jonge mensen serieus en biddend na te denken over de roeping om Jezus als priester of in het godgewijde leven te volgen, want de nood is hoog. De bisschoppen hebben de jonge mensen warm geprezen vanwege hun sterk rechtvaardigheidsgevoel, hun eerbied voor de onaantastbaarheid en waardigheid van de menselijke persoon, hun bekommernis om de armen, hun zorg voor het milieu. Dat zijn tekenen van een grote geestelijke edelmoedigheid die zeer zeker, net als in het verleden, vruchten zal voortbrengen in het leven van de Kerk.

Op veel plaatsen vormen pelgrimstochten-voor-de-jeugd een positief element in het leven van de jonge katholieken.¹⁴³ Pelgrimstochten vormden lange tijd een vast

patroon in het leven van de christen, en een van de effecten ervan is dat ze het identiteitsbesef versterken en ook het gevoel dat men erbij hoort. De synodevaders erkenden het belang van de Wereldjongerendagen omdat door deze dagen de jonge mensen kunnen ervaren wat echte *communio* is; heel duidelijk bleek dit tijdens het onvergetelijke grote Jubileum. De jonge mensen komen samen om naar het Woord van God te luisteren dat hun in een voor hen verstaanbare taal wordt voorgehouden, om dat Woord biddend te overwegen, en om deel te nemen aan luisterrijke liturgische plechtigheden en bijeenkomsten waar intens gebeden wordt.¹⁴⁴ Heel vaak heb ik kunnen vaststellen hoezeer zij, althans velen van hen, spontaan open staan voor het in het evangelie geopenbaarde mysterie van God. Moge het roemrijk mysterie van Jezus Christus de jonge mensen in Oceanië blijvende vrede en vreugde brengen!

Huwelijk en gezinsleven

45. "Het christelijk gezin vormt een specifieke openbaring en verwerkelijking van de kerkelijke *communio* en ook daarom kan en moet men het 'huiskerk' noemen."¹⁴⁵ Uiteindelijk is het gezin een beeld van de niet onder woorden te brengen *communio* binnen de heilige Drie-eenheid. Door de voortplanting en de opvoeding van de kinderen deelt het gezin ook in het scheppingswerk van God, en als zodanig is het een sterke kracht voor de evangelisatie binnen en buiten de Kerk. "De wijze waarop het gezin functioneert is van grote invloed op Kerk en samenleving in Oceanië."¹⁴⁶ Dat betekent dat christenen die een huwelijksverbintenis aangaan een grote verantwoordelijkheid op zich nemen; "voor alle paren die het huwelijks sacrament willen ontvangen dient er een passende pastorale voorbereiding plaats te hebben".¹⁴⁷

Als instituut zal het gezin altijd een

142. Homilie bij gelegenheid van de zaligverklaring van Peter To Rot, 8.

143. Vgl. *Propositie* 26.

144. Vgl. *t.a.p.*

145. Johannes Paulus II, apostolische Exhortatie *Familiaris consortio* (22 november 1981), 21.

146. *Propositie* 23.

147. *T.a.p.*

alomvattende pastorale zorg van de kant van de Kerk nodig hebben; met name zal men weet moeten hebben van de behoeften en lasten van grote gezinnen. Van de Kerk en de burgerlijke overheden wordt gevraagd om op allerlei manieren ouders en gezinnen te ondersteunen. Met name ziet de Kerk toe op het recht van de vrouw om zonder dwang van buiten in het huwelijk te treden en om in het huwelijk met respect te worden bejegend. In sommige streken heerst nog polygamie, hetgeen oorzaak is van ernstige uitbuiting van de vrouwen. Meer in het algemeen hebben de synodevaders zich zorgen gemaakt over de maatschappelijke situatie van de vrouw in Oceanië; ze verlangden handhaving van het beginsel: 'voor gelijk werk ook gelijke beloning', en dat aan de vrouwen niet het recht zou worden ontzegd om een beroep uit te oefenen. Maar tegelijk ook mogen moeders er niet voor moeten boeten wanneer zij thuis blijven om voor hun kinderen te zorgen, want het ouderschap is een grote waardigheid, en de opvoeding van de kinderen is uiterst belangrijk.

Wanneer in een gezin de twee ouders katholiek zijn kunnen ze gemakkelijker hun geloof met hun kinderen delen. De synode is weliswaar dankbaar voor al die gemengde huwelijken waar men zowel bij de echtgenoten als bij de kinderen een bloeiend geloofsleven ziet, maar toch stimuleert ze het streven in de pastoraal naar huwelijken tussen mensen met hetzelfde geloof.¹⁴⁸

Evenals elders staan in Oceanië huwelijk en gezin tegenwoordig onder allerlei spanningen. Daardoor kan het huwelijk als basiseenheid van de samenleving aangetast worden en daarmee ook de samenleving zelf. Zoals ik bij mijn bezoek in Australië heb opgemerkt "wordt de christelijke opvatting over huwelijk en gezin bedreigd door een nieuwe gesecculariseerde, pragmatische en individualistische opvatting, die in de

wetgeving terreinwinst heeft geboekt en in de openbare mening tot op zekere hoogte 'instemming' ondervindt".¹⁴⁹ De synodevaders beseffen dit gevaar en hebben aanbevolen dat "pastorale programma's geëigende steun verlenen aan gezinnen die te maken hebben met een van de vele ernstige problemen van de moderne samenleving: alcoholisme, drugs, gedragsstoornissen, gokverslaving ... Gezien de moeilijkheden waarmee in onze dagen het huwelijk en het gezin te kampen hebben, zoals de droeve werkelijkheid van echtelijke onenigheid, echtbreuk en echtscheiding, roept de synode op tot een vernieuwde catechese over de idealen van het christelijk huwelijk."¹⁵⁰ De Kerk heeft de unieke mogelijkheid om het christelijk huwelijk op een nieuwe manier te presenteren als een levenslange verbintenis in Christus, gebaseerd op een edelmoedig zichzelf wegschenken en een onvoorwaardelijke liefde. Deze prachtige visie op huwelijk en gezin vertolkt een niet alleen voor de individuen, maar ook voor de gehele samenleving heilzame waarheid. Daarom moeten de theologische beginselen die de leer van de Kerk over huwelijk en gezin onderbouwen, aan iedereen met grote zorg en op overtuigende wijze uiteen worden gezet.¹⁵¹

Voor echtparen bestemde bezinningsbijeenkomsten kunnen hen helpen om te komen tot een inniger band met elkaar en om de vreugde te vergroten die vrucht is van de liefde tussen man en vrouw. Maar als het huwelijk op een of andere manier dreigt stuk te lopen, dienen de pastores alle aandacht te besteden aan hen die in nood zijn. De synode heeft ook willen wijzen op de grote toewijding van mensen die als alleenstaanden hun kinderen grootbrengen en opvoeden; de synode wilde hun doen weten dat zij grote waardering heeft voor de manier waarop deze mensen het evangelie in vaak moeilijke omstandigheden beleven.

148. Vgl. *l.a.p.*

149. Toespraak tot de bisschoppen van Australië, 10.

150. *Propositie* 23.

151. Vgl. *Propositie* 24.

Geestelijkheid, katholieke scholen en catecheten moeten aan hen en aan hun kinderen bijzondere aandacht schenken.¹⁵²

De vrouwen in de Kerk

46. De eindeloze stoet van heiligen door de eeuwen heen bewijst overduidelijk dat de Kerk aan vrouwen unieke en onvervangbare rijkdommen te danken heeft. Het ontbreken van deze gaven zou de christelijke gemeenschap hopeloos verarmd hebben.¹⁵³ Meer dan ooit heeft in deze tijd de Kerk behoefte aan de vaardigheden, de daadkracht en zelfs de heiligheid van vrouwen, als men wil dat de nieuwe evangelisatie de zo vurig verlangde vruchten zal opleveren. Er zijn weliswaar vrouwen die zich in de Kerk en in de samenleving als geheel nog ondergewaardeerd voelen, maar heel veel anderen hebben het gevoel zich te kunnen ontplooiën door hun inbreng in het parochieleven, hun deelname aan liturgie, aan gebedsleven, en aan apostolische en caritatieve werken in de Kerk van Oceanië. Het is van belang dat op plaatselijk niveau de Kerk aan de vrouwen de mogelijkheid biedt de hun toekomstige rol te spelen in de zending van de Kerk: ze zouden zich nooit buitenstaanders mogen voelen. Voor de vrouwen staan vele vormen van lekenapostolaat en vormingscursussen voor leken open; daarnaast ook leidende functies op verschillende niveaus, waardoor zij hun gaven nog beter in dienst kunnen stellen van de zending der Kerk.¹⁵⁴

De nieuwe kerkelijke bewegingen

47. Een van de 'tekenen van de tijd' voor de Kerk in Oceanië is het opkomen van nieuwe kerkelijke bewegingen, een van de vruchten van het Tweede Vaticaanse Concilie. Deze bewegingen geven de katholieken van alle leeftijden nieuw elan en krachtige steun bij hun streven om een intenser christelijk leven te leiden. Binnen deze bewegingen komt een behoorlijk aantal roepingen tot

priesterschap of godgewijd leven tot wasdom, hetgeen tot grote dankbaarheid stemt. Dankzij deze kerkelijke bewegingen ontdekten talrijke katholieken Christus op een dieper niveau, en dat helpt hen in het huidige culturele klimaat trouw te blijven, alle moeilijkheden ten spijt. Deze bewegingen helpen de mensen groeien in christelijk leven, en tegelijk heeft de Kerk er vele gaven van heiligheid en zeer gewaardeerde samenwerking aan te danken.¹⁵⁵ De synodenvaders verwelkomen deze bewegingen als tekenen van de in de Kerk werkzame Geest, en vragen dat ze hun werk zullen verrichten binnen de structuur van de plaatselijke Kerken, om op die manier mee te werken aan de opbouw van de *communio* in het diocees waarin ze zich bevinden. De bisschop moet "ze pastoraal benaderen door ze te verwelkomen en leiding te geven; daarbij zal hij vragen de pastorale programma's van het diocees te respecteren".¹⁵⁶

Het gewijde ambt en het godgewijd leven

Roepingen en seminaries

48. In het leven van de Kerk is de rol van het priesterschap van wezenlijke aard en het godgewijd leven zeer belangrijk; vandaar dat de bisschoppen in de Speciale Vergadering hebben onderstreept hoe belangrijk het getuigenis is dat bisschoppen, priesters en godgewijden geven door middel van hun gebed, trouw, edelmoedigheid en eenvoud van leven.¹⁵⁷ Groot is de akker waarop zij werken, en ze zijn betrekkelijk weinig in aantal. In Oceanië leven veel jonge mensen die een grote geestelijke rijkdom vormen; ongetwijfeld voelt een aantal van hen zich geroepen tot het priesterschap of het godgewijd leven. "Moge een groeiend aantal (...) aandachtig luisteren naar de volgende woorden van Christus en ze in zich opne-

152. Vgl. *t.a.p.*

153. Vgl. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Mulieris dignitatem* (15 augustus 1988); Johannes Paulus II, *Brief aan de vrouwen* (29 juni 1995).

154. Vgl. *Propositie* 27.

155. Vgl. *Propositie* 11.

156. *T.a.p.*

157. Vgl. *Propositie* 29.

men; ze spreken over een bijzondere persoonlijke uitverkiezing door God, over een apostolische vruchtbaarheid: ‘Niet jullie hebben Mij uitgekozen; nee, Ik heb jullie uitgekozen en Ik heb jullie de taak gegeven eropuit te gaan en vrucht te dragen, vruchten die blijvend zijn’ (Joh 15,16).¹⁵⁸ De synodevaders hebben gewezen op het duidelijk afnemend aantal priesters en religieuzen in Oceanië. Het bevorderen van roepingen is voor heel de katholieke gemeenschap een dringende opdracht. Iedere bisschop zou moeten zorgen voor het opstellen en in praktijk brengen van een plan om roepingen tot het priesterschap en het godgewijd leven te bevorderen op diocesaan en parochieel niveau, op school en in het gezin. De synodevaders zien de toekomst met hoop en vertrouwen tegemoet terwijl zij “de eigenaar van de oogst” bidden “om arbeiders in te zetten voor zijn oogst (Lc 10,2)”;¹⁵⁹ ze wankelen niet in hun geloof daar ze weten dat God erin zal voorzien (vgl. Gn 22,8).

In de seminaries worden de toekomstige priesters gevormd naar het beeld van de Goede Herder, “wanneer zij zich verenigen met Christus in de erkenning van de wil van de Vader en in de gave van zichzelf voor de hun toevertrouwde kudde”.¹⁶⁰ Iedere bisschop is verantwoordelijk voor de vorming van zijn geestelijkheid in het kader van de plaatselijke cultuur en traditie. Op dit punt hebben de synodevaders gevraagd “serieus na te denken over meer flexibele en creatieve modellen voor de vorming en opleiding”,¹⁶¹ met aandacht voor de wezenlijke elementen van een alomvattende vorming voor de kandidaten voor het priesterschap in Oceanië: vorming als mens, intellectuele, spirituele en pastorale vorming.¹⁶² Tegelijk hebben de bisschoppen “gewaarschuwd voor de extreme standpunten van klerikalisme en secularisme, en de gevaren van onvoldoende deskundigheid; deze is soms

het gevolg van een seminarieopleiding die op het ogenblik te weinig aandacht schenkt aan de werkelijke intellectuele en spirituele behoeften van de seminariësten”.¹⁶³

De situatie van sommige Kerken in Oceanië verdient speciale aandacht. In de particuliere Kerken van Papoea-Nieuw Guinea, de Salomonseilanden en de andere eilandstaten in de Stille Zuidzee zijn nieuwe seminaries geopend voor de opvang van het groeiend aantal seminaristen die in eigen gebied en cultuur hun vorming moeten ontvangen. De synodevaders zijn dankbaar voor de kostbare gave van nieuwe roepingen, maar zagen tegelijk ook in dat de seminariëstaf een meer autochtone samenstelling zou moeten hebben met leden die voor het geven van onderwijs en vorming goed opgeleid zijn. Er zijn voorstellen gedaan om in deze kritieke situatie verbetering aan te brengen, zoals onder andere de uitwisseling van personeel binnen Oceanië. Inheemse diocesane priesters zouden meer faciliteiten moeten krijgen om hogere studies te doen binnen of buiten de regio. Er zouden wederzijds goedgekeurde uitwisselingsprojecten kunnen worden gestart om in de verschillende behoeften te voorzien. De allereerste zorg van de bisschop blijft steeds de menselijke en pastorale vorming van de seminaristen in het kader van hun eigen cultuur. Er moeten ook oplossingen worden gevonden om te voorzien in de noodzakelijke financiële ondersteuning van de seminaries, die voor veel diocesen een zware belasting betekenen. Waar er in Oceanië een tekort aan middelen is, zou in ruimere mate een beroep moeten worden gedaan op de Kerk, de religieuze ordes, congregaties en instituten, om de jonge Kerken te helpen bij de vorming van gekwalificeerd inheems personeel.¹⁶⁴ De toekomst van de Kerk in Oceanië hangt daar grotendeels van af, want de Kerk kan haar taak niet vervullen zonder het sacramenteel priesterschap, en ze kan niet

158. Johannes Paulus II, Homilie in de mis voor roepingen, Port Moresby (7 mei 1984), 4, in: *AAS* 76 (1984), 1006.

159. Vgl. *Propositie* 28.

160. Tweede Vaticaans Concilie, Decreet over het ambt en het leven van de priesters *Presbyterorum ordinis*, 14.

161. *Propositie* 37.

162. Vgl. Johannes Paulus II, postsynodale apostolische Exhortatie *Pastores dabo vobis* (25 maart 1992), 43-59.

163. *Propositie* 37.

164. Vgl. *Propositie* 38.

goed functioneren zonder goede priesters.

Het leven van de gewijde ambtsdragers

49. Sinds het Tweede Vaticaans Concilie hebben de priesters te maken gekregen met de veranderingen, ontwikkelingen en uitdagingen van de hedendaagse samenleving. De synodevaders erkenden “de blijvende trouw en toewijding van de priesters in hun priesterlijk ambt. Een trouw die temeer indrukwekkend is omdat zij moet worden beleefd in een wereld vol onzekerheden, eenzaamheid, gejaagdheid, en soms ook onverschilligheid en apathie. Wij zien de trouw van de priesters als een krachtig getuigenis van Christus’ bekommernis om zijn volk, en wij prijzen hen daarvoor.”¹⁶⁵

Richtsnoer voor het leven van de priester is het leven van Christus, die zichzelf heeft uitgeleverd opdat wij allen leven zouden hebben in overvloed. Door het gewijde ambtswerk wordt Christus’ aanwezigheid zichtbaar in de gemeenschap. Dit betekent echter niet dat de priesters van menselijke zwakheid of zonde gevrijwaard zouden blijven. Inderdaad heeft iedere priester voortdurende bekering nodig en moet hij zich openstellen voor de Geest om te komen tot een hechter priesterlijke verbintenis in trouw aan Christus. “Om deze trouw te beschermen geeft de synode aan alle leden van de geestelijkheid de dringende raad met hernieuwde kracht ernaar te streven om hun gebedsleven af te stemmen op dat van Christus, en een levensstijl te volgen die een weerspiegeling is van Christus’ leven, met zijn eenvoud, zijn vertrouwen jegens de Vader, zijn edelmoedigheid jegens de armen en zijn vereenzelving met de onaanzienlijken.”¹⁶⁶

De synode beseft dat de identiteit van de priester aan erosie onderhevig is, met name doordat het priestercelibaat in een kwaad daglicht wordt gesteld binnen een wereld die wordt beïnvloed door waar-

deoordelen die haaks staan op de eisen van het evangelie. Het priesterlijk celibaat is een groot geheim dat berust op de liefde van Christus, en het roept op tot een radicale, liefdevolle, alomvattende relatie met Christus en met zijn Lichaam, de Kerk. Het celibaat is een gave van God voor hen die geroepen worden om een christelijk leven te leiden als priester, en het is een grote genade voor de gehele Kerk, een getuigenis van volledige zelfgave omwille van het Rijk. De Kerk zal de eeuwige waarden van het evangelisch celibaat en de kuisheid moeten verdedigen en uitleggen in culturen die deze waarden nooit hebben gekend, en in moderne samenlevingen waar er weinig begrip of waardering voor is. Wanneer zij die deze gave van het celibaat hebben aanvaard zich verder verdiepen in het christelijk mysterie ervan, zal dit hen helpen om het met groter trouw en inwendige vrede te beleven.¹⁶⁷

Het Tweede Vaticaans Concilie heeft geleerd dat “alle priesters, die door de wijding in het priesterlijk ambt zijn gesteld, met elkaar in verbinding staan door een intieme sacramentele broederschap; vooral echter vormen zij in het bisdom in dienst waarvan zij staan onder een eigen bisschop één priestercollege”.¹⁶⁸ Inderdaad vormen de priesters samen met hun bisschop een unieke gemeenschap die doorgaans presbyterium wordt genoemd. Op heel bijzondere wijze krijgt de *communio* van het *presbyterium* een liturgische vorm in de rite van de priesterwijding, en in de concelebratie van de eucharistie met de bisschop, met name tijdens de mis voor de chrisma-wijding op Witte Donderdag. Zieken en bejaarde priesters of emeriti hebben een speciale plaats in het *presbyterium*. De Kerk dient hun haar dankbaarheid betonen voor hun trouw, en daarom hen bijstaan en in hun behoeften voorzien. Men moet ook de emeriti laten merken dat zij in het *presbyterium* een gewaardeerde plaats innemen.¹⁶⁹

165. *Propositie 36.*

166. *T.a.p.*

167. Vgl. *Propositie 35.*

168. *Presbyterorum ordinis*, 8.

De *communio* van het *presbyterium* heeft nog andere praktische aspecten. “Priesters hebben het gezelschap en de steun nodig van hun bisschop en van andere priesters. Van de bisschoppen wordt gevraagd aan de priesters te laten voelen dat ze werkelijk hun medewerkers zijn in de wijngaard van de Heer. Ze moeten de priesters stimuleren om in een broederlijke geest zorg te hebben voor elkaar, zodat er een plaatselijke diocesane clerus groeit die door onderlinge steun en doorgaande vernieuwing aaneen is gesmeed.”¹⁷⁰ Deze broederlijke en liefdevolle steun is bijzonder belangrijk in de situaties op de eilanden; daar zijn veel priesters afkomstig uit samenlevingen waar de banden van de gemeenschap zeer sterk zijn, en waar ze bijzonder worden geëerd vanwege hun wijding en hun plaats in de samenleving. “Omdat het volk in dienst waarvan ze zijn gesteld, hen zo beschouwt, hebben zij veel ondersteuning nodig om hun eigen tradities en levensstijl als diocesaan priester door te voeren.”¹⁷¹

Het leven van bisschoppen, priesters en diakens vereist een doorgaande vorming en vraagt om gelegenheden om de ijver voor hun goddelijke roeping te verlevendigen. De synodevaders hebben met klem aangeraden te zorgen voor geschikte intellectuele, spirituele, pastorale en recreatieve gelegenheden opdat ze beter in staat zullen zijn hun ambt goed uit te oefenen en door de jaren heen zich energiek te wijden aan hun zending. De synode heeft gewezen op bepaalde facetten van de doorgaande vorming: “Alle ambtsdragers worden eraan herinnerd dat ze beter en frisser geestelijk inzicht zullen krijgen door het vervullen van hun dagelijkse taken – viering van de eucharistie, dagelijkse Schriftlezing, breviergebed, het bestuderen van de heilige Schrift en van andere bronnen voor prediking en onderricht, biechthoren, het lezen van theologische werken en

tijdschriften. Zelf moet men zich moeite getroosten om mee te doen met retraites, conferenties en jaarlijkse verlofdagen, zelfs als men daardoor pastorale bezigheden moet laten rusten. Doorgaande vorming vraagt dat allen zich verder bekwamen in het verkondigen van de boodschap van het evangelie op een voor hun mensen verstaanbare wijze; doorgaande vorming heeft naast de intellectuele ook een spirituele, menselijke en pastorale component. De bisschoppen wordt gevraagd om in deze zin de doorgaande vorming in hun diocees te organiseren. Ook moeten er voor heel de clerus voorzieningen worden getroffen voor studieverlof en momenten van geestelijke bezinning.”¹⁷² Ook hebben de synodevaders de wens uitgesproken om hun priesters pastorale steun te verlenen door in alle omstandigheden open te staan voor hun noden. Ook heeft de situatie van wie het ambt verlieten, hen niet onberoerd gelaten.

In sommige delen van Oceanië heeft seksueel misbruik door priesters of religieuzen de slachtoffers groot leed berokkend en geestelijke wonden geslagen. Dat was in het leven van de Kerk diep tragisch, en een belemmering voor de verkondiging van het evangelie. De synodevaders hebben ieder seksueel misbruik en alle vormen van machtsmisbruik veroordeeld, zowel binnen de Kerk als in de gehele samenleving. Binnen de Kerk is seksueel misbruik volledig in strijd met leer en getuigenis van Jezus Christus. De synodevaders hebben onvoorwaardelijk aan de slachtoffers vergiffenis willen vragen voor het leed en de ontredering, hun aangedaan.¹⁷³ De Kerk in Oceanië is op zoek naar open en rechtvaardige procedures voor het behandelen van klachten op dit punt; en ze heeft zich ondubbelzinnig verplicht om op meevoelende wijze effectieve hulp te bieden aan de slachtoffers, hun familie, de hele gemeenschap, en ook aan de schuldigen zelf.

169. Vgl. *Propositie* 36.

170. *Propositie* 33.

171. *T.a.p.*

172. *Propositie* 34.

173. Vgl. *Propositie* 43.

Het permanent diaconaat

50. Het Tweede Vaticaans Concilie heeft het permanent diaconaat als gewijd ambt in de Latijnse Kerk weer hersteld. In enkele diocesen van Oceanië is dit ambt ingevoerd, en werd het goed ontvangen. Een bijzonder voordeel van het permanent diaconaat is dat het zich makkelijk kan schikken naar allerlei plaatselijke pastorale behoeften. De bisschoppen op de synode hebben hun dank uitgesproken voor de onvermoeibare arbeid en toewijding van de permanent diakens in Oceanië; daarbij beseften ze heel goed welk een grote edelmoedigheid gevraagd wordt van de gezinnen van de gehuwde diakens. Een goede opleiding van de diakens is van vitaal belang, zoals ook een grondige catechese en voorbereiding in het gehele diocees, met name in de gemeenschappen waar ze te werk zullen worden gesteld.¹⁷⁴ Ook dienen zij een permanente vorming te ontvangen. Priesters en diakens moeten, ieder overeenkomstig de eigen roeping, nauw samenwerken bij de verkondiging van het evangelie en de toediening van de sacramenten.¹⁷⁵

Het godgewijd leven

51. De geschiedenis van de stichting van de Kerk in Oceanië valt voor een groot deel samen met de geschiedenis van het missiewerk van ontelbaar veel religieuzen die met belangeloze toewijding het evangelie hebben verkondigd in allerlei soorten situaties en culturen. Hun constante inzet voor het evangelisatiewerk is nog steeds van vitaal belang en verrijkt de Kerk nog steeds op unieke wijze. Door hun roeping zijn ze bij uitstek deskundig op het gebied van de *communio* der Kerk. In dienst van het Koninkrijk streven ze de volmaaktheid der liefde na; daarmee reageren ze op de dorst naar spiritualiteit van de volkeren van Oceanië, en zijn ze een teken van de heiligheid van de Kerk.¹⁷⁶ De herders moeten de

unieke betekenis blijven onderstrepen van het godgewijd leven, en God danken voor de offerzin van de gezinnen die bereid zijn om een of meer van hun kinderen aan de Heer af te staan om deze prachtige roeping te volgen.¹⁷⁷

Trouw aan de charisma's van het godgewijd leven hebben congregaties, instituten en gezelschappen van apostolisch leven zich moedig bij de nieuwe omstandigheden aangepast, en op nieuwe wijze het licht van het evangelie verspreid. Voor de toekomst van het godgewijd leven is een goede vorming van het grootste belang, en kandidaten voor dit soort leven dienen op theologisch, spiritueel en menselijk gebied de allerbeste vorming te ontvangen. Met het oog daarop moeten de jonge mensen in de eerste jaren van hun opleiding goed worden begeleid. Gezien de centrale plaats van het godgewijd leven in de Kerk van Oceanië is het belangrijk dat de bisschoppen de charisma's van de religieuze instituten respecteren, en hen stimuleren om deze charisma's in ieder opzicht te delen met de plaatselijke Kerk. Dat kan gebeuren door hun deelname aan de organisatie en besluitvorming in het diocees; zo moeten de bisschoppen de religieuzen ook aansporen om hun medewerking te verlenen bij de uitvoering van de pastorale plannen van de plaatselijke Kerk.

Contemplatieve ordes hebben zich in Oceanië gevestigd en zijn op heel bijzondere wijze teken van Gods transcendentie en van de alles overtreffende kracht van Christus' liefde. Ze getuigen van de innige verbondenheid tussen individu, communiteit en God. De synodevaders waren er zich van bewust dat het biddend leven dat kenmerkend is voor het contemplatieve leven, van vitale betekenis is voor de Kerk in Oceanië. Op mysterieuze wijze worden vanuit het hart van de Kerk de gelovigen erdoor geïnspireerd en opgewekt om radicaler Christus' leven te leiden. Daarom hebben de bis-

174. Vgl. Congregatie voor de Katholieke Opvoeding en Congregatie voor de Clerus, *Basisnormen voor de vorming van permanent diakens en Directorium voor de dienst en het leven van permanent diakens* (22 februari 1998).

175. Vgl. *Propositie* 32.

176. Vgl. *Propositie* 29.

177. Vgl. *t.a.p.*

schoppen met klem gezegd dat in Oceanië de achting voor het contemplatieve leven nooit mag verminderen, en zij hebben zich verplicht om het op alle mogelijke manieren te bevorderen.¹⁷⁸

52. Hoe zouden wij bij het beschouwen van Gods edelmoedigheid in Oceanië en zijn grenzeloze liefde voor de volkeren van dit werelddeel niet Hem danken van wie alle volmaakte gave komt? Hoe zouden we God niet prijzen voor de onovertroffen schat van het geloof, en voor de roeping tot missie die deze schat met zich meebrengt. We hebben in Christus willen geloven, en het is Christus' woord dat wij dienen te verkondigen in de concrete omstandigheden van onze tijd en culturen. De Speciale Vergadering voor Oceanië heeft een aantal routes aangewezen en suggesties gedaan die de plaatselijke Kerken in Oceanië zich ter harte moeten nemen om hun rol te kunnen spelen in het werk van de nieuwe evangelisatie. Met wat voor welke moeilijkheden we ook te maken mogen hebben, toch zijn we tot deze taak geroepen door de verrezzen Christus, die Petrus en de andere apostelen de opdracht gaf: "Vaar nu het meer op naar diep water. Daar moeten jullie je netten uitwerpen" (Lc 5,4). Door ons geloof in Jezus weten we dat onze hoop niet ijdel is en dat we met Petrus kunnen zeggen: "Als U het zegt zal ik de netten uitwerpen" (Lc 5,5). Met verrassend resultaat: "ze vingen een massa vis" (Lc 5,6). Hoewel er in Oceanië vele, over grote oppervlakte verspreide en diepe wateren zijn, heeft de Kerk in Oceanië steeds opgewekt en vol vertrouwen haar weg samen met Christus vervolgd, zijn waarheid verkondigd en zijn leven geleid. Nu is het moment voor de grote visvangst!

Conclusie

Maria onze Moeder

53. Als slot van deze apostolische Exhortatie vraag ik dat u zich samen met mij keert tot de Maagd Maria, Moeder van Jezus en Moeder van de Kerk die zo grote verering geniet in Oceanië. Missionarissen en immigranten hebben hun grote devotie voor de Maagd overgebracht; ze droegen die met zich mee als een integraal deel van hun katholieke geloof; sindsdien hebben de gelovigen in Oceanië nooit opgehouden hun grote liefde voor Maria te tonen.¹⁷⁹ Zij heeft de Kerk wonderbaar geholpen bij haar streven om de leer van het evangelie te verkondigen in heel de Stille Zuidzee. In deze tijd is zij niet minder aanwezig in de Kerk dan toen zij met Pinksteren samen met de apostelen aan het bidden was (vgl. Hnd 1,14). Door haar tussenkomst en aanwezigheid zal zij zeker de nieuwe evangelisatie ondersteunen zoals ze dat ook deed bij de eerste verkondiging. Bij moeilijkheden en lijden is Maria steeds een feilloze toevlucht geweest voor mensen die zochten naar vrede en genezing. In kerken, kapellen en huizen herinnert de afbeelding van Maria iedereen aan haar liefdevolle aanwezigheid en moederlijke bescherming. In verschillende streken van de Stille Zuidzee wordt zij bijzonder vereerd als 'Hulp der christenen'; de bisschoppen hebben haar uitgeroepen tot beschermvrouwe van Oceanië, met als titel 'Onze Lieve Vrouw van de Vrede'.

In Jezus Christus, die zij in haar schoot heeft gedragen, is een nieuwe wereld geboren waar gerechtigheid en barmhartigheid elkaar ontmoeten, een wereld van vrijheid en vrede. Door kruis en verrijzenis van Christus heeft God de wereld met zich verzoend, en Hij heeft Jezus onze Heer aangesteld tot Vredesvorst voor alle tijden en plaatsen. Moge Maria, *Regina Pacis*, de volkeren van Oceanië helpen om die vrede te

178. Vgl. *l.a.p.*

179. Vgl. *Propositie* 48.

genieten en met anderen te delen! Mogen bij het begin van het derde christelijk millennium ware gerechtigheid en eensgezindheid de gaven zijn van God aan Oceanië en aan alle volkeren van de wereld!¹⁸⁰

In dankbaarheid voor de genade van deze Speciale Vergadering van de Bisschoppensynode beveel ik alle volkeren van Oceanië aan de moederlijke zorg aan van de zalige Maagd Maria, in het absolute vertrouwen dat zij altijd aandachtig luistert, dat zij haar hart wijd opent en dat haar gebed altijd wordt verhoord.

Gebed

O Maria, Hulp van de christenen, tot U wenden we ons in onze noden met ogen vol liefde met lege handen en een hart vol verlangens.

Wij wenden ons tot U die ons uw Zoon, onze Heer toont. Wij heffen de handen om het Brood van Leven te ontvangen. Wij openen wijd ons hart om de Vredesvorst welkom te heten.

Moeder van de Kerk, uw zonen en dochters danken U voor uw gelovig woord dat door alle eeuwen klinkt en opstijgt uit een arm hart, vol van genade, dat in gereedheid was gebracht om God te ontvangen, het Woord in de wereld, opdat de wereld herberen zou kunnen worden.

Als een dageraad kondigde zich in U het Rijk van God aan, Rijk van genade en vrede, Rijk van liefde en gerechtigheid, voortkomend uit het mysterie van het vleesgeworden Woord.

De over de wereld verspreide Kerk verenigt zich met U om Hem te loven wiens barmhartigheid in alle eeuwen blijft bestaan.

O *Stella Maris*, licht boven alle oceanen, gij die heerst over de diepten, leid de volkeren van Oceanië over donkere en woelige zeeën naar de haven van licht en vrede die in gereedheid is gebracht door Hem die de

storm tot bedaren bracht. Bescherm al uw kinderen tegen het kwaad want de golven gaan hoog en we zijn ver van de haven.

Terwijl wij onze reis vervolgen over de oceanen van de wereld en door de woestijnen trekken van onze tijd wil ons, o Maria, de vrucht tonen van uw schoot, want zonder uw Zoon zijn we verloren.

Bid dat wij onderweg niet vallen, dat wij in ons hart en in onze geest, in woorden en daden, in woelige dagen en in dagen van rust, steeds de ogen gericht houden op Christus, en zeggen: "wat is dat toch voor iemand dat zelfs de wind en de zee Hem gehoorzamen?"

Onze Lieve Vrouw van de Vrede in wie alle stormen geleidelijk gaan liggen, bid, bij het aanbreken van het nieuwe millennium dat de Kerk in Oceanië nooit moge ophouden het heerlijke gelaat te tonen van uw Zoon, vol genade en waarheid opdat mannen en vrouwen uit de Stille Zuidzee God laten heersen in hun hart en zij vrede vinden bij de ware Heiland van de wereld.

Pleit voor de Kerk in Oceanië opdat zij de kracht krije trouw de weg te gaan van Jezus Christus, moedig de waarheid te verkondigen van Jezus Christus, vreugdevol het leven te leiden van Jezus Christus.

O, Hulp van de christenen, bescherm ons! Stralende Sterre der Zee, ga voor ons uit! Onze Lieve Vrouw van de Vrede, bid voor ons!

Gegeven te Rome, bij Sint Pieter, 22 november 2001, in het vierentwintigste jaar van mijn pontificaat.

JOHANNES PAULUS II

Vertaling: F. van Voorst tot Voorst s.j.

180. Vgl. *t.a.p.*